

***Statenstuk* 2009-388**

1e Bestuursrapportage 2009

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie op 24 juni 2009
- provinciale staten op 2 juli 2009
- fatale beslisdatum: 2 juli 2009

Behandeld door de heer T. Klomparends, telefoonnummer (0592) 36 58 06, e-mail
t.klomparends@drenthe.nl

Portefeuillehouder: mevrouw J.G. Vlietstra

Inleiding

Hierbij bieden wij u de 1e Bestuursrapportage 2009 aan. Deze bestuursrapportage geeft een beeld van de voortgang van de beleidsuitvoering en ontwikkeling over de eerste drie maanden van 2009.

De bestuursrapportage beperkt zich tot het vermelden van belangrijke ontwikkelingen, afwijkingen en knelpunten ten opzichte van de gestelde resultaten zoals die zijn vermeld in de Begroting 2009. Er wordt niet ingegaan op programmaonderdelen die volgens plan verlopen. In de Voorjaarsnota 2009 worden de prioriteiten van ons college, zoals die zijn vermeld in de Begroting 2009, bijgesteld en aangevuld. Ook wordt in de Voorjaarsnota een beeld geschetst van de projecten die wij starten in het kader van de Versnellingsagenda ter bestrijding van de economische crisis.

In de bestuursrapportage wordt op basis van de resultaten van de eerste drie maanden van het jaar zo goed mogelijk ingeschat wat de realisatie op jaarbasis zal worden. Daarbij is uitgegaan van de stand van zaken na de 1e wijziging van de begroting. In die wijziging zijn met name de overhevelingen van 2008 naar 2009, waartoe u hebt besloten bij de 2e Bestuursrapportage 2008 en bij de vaststelling van de jaarrekening 2008, administratief verwerkt. De in deze rapportage voorgestelde mutaties zijn verwerkt in de 2e wijziging van de begroting.

De 1e Bestuursrapportage sluit af met een nadelig saldo in 2009 van € 3.112.417,-- (meerjarig over de periode 2010 tot en met 2012: € 6.309.978,--, € 4.741.578,-- en € 4.086.178,--). Wij stellen voor deze tekorten te dekken door een bijdrage van de Algemene Reserve. In de Voorjaarsnota 2009 is dit verwerkt.

Advies

1. Vaststellen 1e Bestuursrapportage 2009
2. Vaststellen 1e wijziging van de Begroting 2009
3. Vaststellen 2e wijziging van de Begroting 2009

Beoogd effect

Verantwoording van ons college aan uw staten.

Argumenten

De bestuursrapportage is een vast onderdeel van de P&C-cyclus.

Uitvoering

Tijdsplanning

Niet van toepassing.

Financiën

Niet van toepassing.

Monitoring en evaluatie

Niet van toepassing.

Extern betrokkenen

Niet van toepassing.

Communicatie

Niet van toepassing.

Bijlagen

1. 1e Bestuursrapportage 2009

Ter inzage in de leeskamer

Niet van toepassing.

Assen, 10 juni 2009

Kenmerk: 24/5.4/2009006544

Gedeputeerde staten van Drenthe,

de heer J. Tichelaar, voorzitter
mevrouw J.M. Imhof, secretaris

jk/coll.

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van Drenthe van 10 juni 2009, kenmerk 24/5.4/2009006544;

BESLUITEN:

- I. de 1e Bestuursrapportage 2009 vast te stellen;
- II. de 1e wijziging van de Begroting 2009 vast te stellen;
- III. de 2e wijziging van de Begroting 2009 vast te stellen.

Assen, 2 juli 2009

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

jk/coll.

Provincie Drenthe

1e BESTUURSRAPPORTAGE 2009

Juni 2009

Inhoudsopgave

Inleiding

Ontwikkelingen en afwijkingen per programma

Bijlage 1, Renteontwikkelingen

Bijlage 2 1e Begrotingswijziging

Bijlage 3, 2e Begrotingswijziging

Inleiding

Hierbij bieden wij u de 1e Bestuursrapportage 2009 aan. Deze bestuursrapportage geeft een beeld van de voortgang van de beleidsuitvoering en -ontwikkeling over de eerste drie maanden van 2009.

De bestuursrapportage beperkt zich tot het vermelden van belangrijke ontwikkelingen, afwijkingen en knelpunten ten opzichte van de gestelde resultaten zoals die zijn vermeld in de Begroting 2009. Er wordt niet ingegaan op programmaonderdelen die volgens plan verlopen. In de Voorjaarsnota 2009 worden de prioriteiten van ons college, zoals die zijn vermeld in de Begroting 2009, bijgesteld en aangevuld. Ook wordt in de Voorjaarsnota een beeld geschetst van de projecten die wij starten in het kader van de Versnellingsagenda ter bestrijding van de economische crisis.

In de bestuursrapportage wordt op basis van de resultaten van de eerste drie maanden van het jaar zo goed mogelijk ingeschat wat de realisatie op jaarbasis zal worden. Daarbij is uitgegaan van de stand van zaken na de 1e wijziging van de begroting. In die wijziging zijn met name de overhevelingen van 2008 naar 2009, waartoe u hebt besloten bij de 2e Bestuursrapportage 2008 en bij de vaststelling van de jaarrekening 2008, administratief verwerkt. De in deze rapportage voorgestelde mutaties zijn verwerkt in de 2e wijziging van de begroting.

De 1e Bestuursrapportage sluit af met een nadelig saldo van € 3.112.417,--. In bijlage 3, voorafgaand aan de begrotingswijziging, is een specificatie van dit nadelige saldo opgenomen. Wij stellen voor dit bedrag te dekken door een bijdrage van de Algemene Reserve.

Gedeputeerde staten van Drenthe

ONTWIKKELINGEN, AFWIJKINGEN PER PROGRAMMA

PROGRAMMA 1. DE PROVINCIE DOET ERTOE

Afwijkingen prioriteiten

Prioriteit 1.3 Grotere betrokkenheid burgers, bedrijven en organisaties bij provinciaal beleid

In de Voorjaarsnota 2009 hebben wij een voorstel voor wijziging van deze prioriteit opgenomen. Hierin zijn de activiteiten geactualiseerd en herschikt. Voor prioriteit 1.3 betekent het dat versterkt gewerkt gaat worden aan interactieve werkwijzen.

Hiermee beogen wij dat de provincie steeds meer als regisseur in beleidsprocessen optreedt. Zij brengt partijen bij elkaar om aan de voorkant van beleid de kennis, ervaring en visie van externe partners tot recht te laten komen. Zo verrijken wij onze beleidsprocessen. De kennis en ervaring die beleidsmakers in deze processen opdoen, willen wij actief verspreiden in de organisatie. Zo wordt interactief werken en het multidisciplinair beleid ontwikkelen met partners uit de samenleving gemeengoed binnen onze organisatie. Onze belangrijkste partners zijn medeoverheden, bedrijfsleven, waterschappen, organisaties en belangengroepen van inwoners. Gemeenten zijn het eerste aanspreekpunt voor individuele inwoners; de provincie betreft alleen individuele inwoners bij haar beleid wanneer dat duidelijk meerwaarde heeft.

Prioriteit 1.4 Profilering provincie Drenthe

Inspelend op de opgelopen vertraging bij de uitvoering van het Collegeprogramma, zoals gerapporteerd in de Mid-term review in de Voorjaarsnota 2009 hebben wij onze formatie inzake communicatie versterkt.

Tevens is de perstelefoon ingesteld, tegelijkertijd met een werkwijze verandering die zal leiden tot meer en snellere persreacties op belangrijke Drentse onderwerpen.

Daarnaast verrichten wij in 2009 de volgende acties.

- Verdere ontwikkeling van het portaal in nauw overleg met Marketing Drenthe.
- Een goed samenhangend beleid rondom personeelsadvertenties. Daarbij vormen advertentie en website een samenhangend geheel.
- Het verbeteren van communicatie rondom programma's en grote projecten. Leidt in de loop van 2009 tot een grotere zichtbaarheid van de provincie.

Prioriteit 1.5 Digitale ontsluiting informatie

Voor 2009 hebben wij een actualisatie van WIDD2.0 gepland. Tegelijkertijd vereist het Nationaal Uitvoeringsprogramma (NUP) nog in 2009 realisatie van een aantal voorzieningen. Deze pakken wij versneld op in 2009 en voeren wij parallel aan de actualisatie van WIDD2.0 uit. Concreet vallen hieronder:

- Het op orde en in gebruik hebben van een aantal basisregistraties, waaronder personen (GBA).
- Het beschikbaar hebben van e-authenticatie via DigiD.
- Voldoen aan open standaarden, met name ten behoeve van documentuitwisseling (ODF).

Om de samenhang te bewaken hebben wij een architectuurtraject in gang gezet waar enerzijds de focus ligt op de realisatie van een bedrijfsarchitectuur en anderzijds het architectuurproces 'Drenthe werkt onder architectuur'. Voor de bedrijfsarchitectuur stellen wij, naast de formele vaststelling van de leidende principes van de provincie Drenthe, het dienstverleningsconcept en het informatiemodel op.

De nieuwe werkplek is qua ontwerp afgerond en gaat de fase van aanbesteding in. Gelijktijdig wordt op grond van hetzelfde ontwerp een proefopstelling gerealiseerd, waarmee ervaring kan worden opgebouwd en die een indruk geeft van deze toekomstige nieuwe werkplek.

Wat doen we nog meer

P-1.1 Bestuurlijke aangelegenheden

Op ons voorstel is in het auditprogramma 2008-2009 een onderzoek naar de aanpak van e-dienstverlening en nieuwe media opgenomen. Vanwege de snelle ICT ontwikkelingen zowel in de organisatie als interbestuurlijk (zoals het Nationaal uitvoeringsprogramma e-dienstverlening) vinden wij het van belang om op basis van grondig onderzoek onze inspanningen op dit beleids onderdeel krachtig te intensiveren. In deze bestuursrapportage geven wij een beknopte samenvatting van de recent verschenen audit van PricewaterhouseCoopers en onze reactie. In de Voorjaarsnota 2009 formuleren wij op dit punt concrete voorstellen.

De centrale onderzoeksvraag in de onderzoeksopdracht luidt: "Is de provincie Drenthe in staat om uiterlijk in 2011 de doelstellingen en normen uit de nota 'Welkom in Digitaal Drenthe' (WiDD) op het gebied van nieuwe media en e-dienstverlening te realiseren, zonedig aangepast in het licht van nieuwe landelijke ontwikkelingen en normen, inclusief het beheer hiervan?" Samengevat concluderen de onderzoekers van PwC dat de provincie Drenthe beleidsmatig op de juiste weg is wat betreft e-dienstverlening en nieuwe media. Met enige aanpassing blijft de statennota WiDD als kader en streefbeeld bruikbaar. De uitvoering van de nota blijft nog achter. Op dat punt formuleert PwC vijf aanbevelingen die wij onderschrijven, gaan uitvoeren of al hebben uitgevoerd.

De aanbevelingen zijn in onze woorden kort samengevat:

1. *Stel voor de uitvoering van e-dienstverlening en nieuwe media een gefaseerde planning in. (naast het streefbeeld beschreven in WiDD)*
2. *Plaats e-dienstverlening in de context van een bredere ambitie op het gebied van dienstverlening.*
3. *Richt een ambtelijk ICT platform in voor het in samenhang bekijken van projecten, het bewaken van visie en architectuur en het beoordelen van (nieuwe) programma's, projecten of activiteiten.*
4. *Verbeter voor ICT projecten de sturing en de methode voor projectmatig werken*
5. *Organiseer meer realisatiekracht (middelen en uitvoeringsprojecten).*

Vooruitlopend op de eindbevindingen is in 2008 het genoemde platform ingesteld. Dit platform coördineert nu de aanpak van de aanbevelingen. Binnen het programma Bestuursakkoord wordt het dienstverleningsconcept (aanbeveling 2) nu uitgewerkt.

Het doel blijft uiterlijk in 2011 onze (geactualiseerde) doelstellingen en normen uit WiDD op het gebied van nieuwe media en e-dienstverlening te realiseren. Daarbij tekenen wij aan dat ook na 2011 nieuwe media en e-dienstverlening continu onze aandacht blijven vragen voor actualisatie en verbeteringen.

Hierbij aansluitend zullen wij ook de kaderstelling en borging van het beleid voor informatiebeveiliging (op basis van de nieuwe BZK normen) grondig vernieuwen. Daartoe is in het eerste kwartaal van 2009 al een aanzet gegeven. Binnenkort zullen we op basis van een nieuw beleidskader Informatiebeveiliging zowel een nieuwe bewustwordingscampagne starten als de technische maatregelen vernieuwen mede op basis van de nieuwste versie van de landelijke Code voor Informatiebeveiliging.

Via de verantwoordingsdocumenten in de planning- en controlcyclus zullen wij daarover rapporteren. In het jaarverslag zal meer uitgebreid op dit onderwerp worden ingegaan.

PROGRAMMA	PROGRAMMA 1. DE PROVINCIE DOÉT ERTOE!			
	2009	2010	2011	2012
Lasten wijziging per product				
P-1.0 Provinciale staten	-9.480	-9.480	-9.480	-9.480
P-1.1 Bestuurlijke aangelegenheden	-31.680	-31.510	-31.340	-31.167

Toelichting

P-1.0 Provinciale staten

Provinciale staten gaan in 2009 niet op tweedaagse statenexcursie. Wel zal in september een gezamenlijke activiteit worden georganiseerd. Vooralsnog kan het budget met €9.480,- worden verminderd.

P-1.1 Bestuurlijke aangelegenheden

Het in programma 6 geraamde budget voor kosten van rechtsbeschermingsprocedures ad €8.320,- wordt samengevoegd met het budget voor kosten rechtsbeschermingsprocedures ad €28.700,- in programma 1.

De organisatie van afscheidsactiviteiten voor medewerkers is aangepast. Daardoor is het noodzakelijk om structureel €10.000,- van het budget Kosten gedeputeerde staten uit programma 1 waar deze kosten tot nu toe ondergebracht worden over te hevelen naar programma 6.

Om de kosten van leaseauto's en de kosten van de inzet van extra chauffeurs voortaan uit één budget te betalen, wordt een bedrag van €30.000,- overgeheveld van programma 1 naar programma 6. Dit was eerder al in de 1e Bestuursrapportage 2008 opgenomen, maar nog niet structureel verwerkt.

PROGRAMMA 2. SAMENLEVING MET SAMENHANG

Ontwikkelingen

P 2-1 Sociale agenda

De Sociale Agenda leidt ertoe dat wij de voormalig preferente instellingen ondersteunen in hun transitie naar meer marktgerichte instelling. Daartoe zijn voortvarend sluitende afspraken gemaakt en dit leidt ertoe dat wij onze transitiebijdrage al in 2009 (in plaats van 2010 en later) aan de instellingen Sport Drenthe en ENOVA gaan verstrekken. In het eerste kwartaal heeft er veel nadruk op de uitvoering van sportbeleid gelegen. Dit heeft direct te maken met de Vuelta en de breedtesport activiteiten, die hieraan verbonden zijn. Dit heeft ertoe geleid dat wij de middelen, die specifiek als uitvoering van de breedtesportmotie (2:1 breedte:top) beschikbaar zijn gesteld, volledig inzetten in het jaar van de Vuelta (2009) in plaats van verdeeld over de jaren 2008, 2009, 2010 en 2011.

Afwijkingen prioriteiten

P 2-4 Kansen voor welzijn en zorg: sociale samenhang en zorg (WZW)

In de jaarrekening 2008 hebben wij aangegeven dat in 2008 dat prestaties voor latere perioden naar voren zijn gehaald, waardoor er een overschrijding is ontstaan van € 238.000,--. Voorgesteld wordt de begroting voor 2009 en latere jaren aan te passen zodat de totale besteding tot en met 2011 binnen de geraamde bedragen blijft.

P 2-6 Kansen voor sport: Drenthe profileren als sportprovincie

De begroting van de Vuelta valt in twee delen uiteen: de koopsom voor het evenement en de breedtesportactiviteiten. Voor de koopsom draagt de provincie aan Unipublic, de organisator van de Vuelta, € 2.200.000,-- af teneinde de start van dit evenement naar Drenthe te halen. Hier staat aan inkomsten het volgende tegenover.

Gemeente Assen	€ 350.000,00
Gemeente Emmen	€ 250.000,00
Gemeente Zutphen	€ 100.000,00
Provincie Limburg	€ 290.000,00
Stichting Vuelta	€ 630.000,00
Provincie Drenthe	€ 600.000,00
Totaal	€ 2.220.000,00

De provinciale bijdrage is dus € 6 ton. Met de andere overheden zijn over de bijdragen contracten afgesloten. Voor de Vuelta is er de stichting La Vuelta '09 Drenthe Holanda in het leven geroepen die aangestuurd wordt door een Raad van Advies (www.vueltadrenthe.nl). Deze stichting zorgt voor de totale organisatie van het evenement en genereert een deel van de inkomsten. Voor een deel bestaan deze inkomsten uit sponsorgelden. Ingeval de stichting er niet in slaagt om voldoende sponsorgelden te genereren, wordt de provincie hierover tijdig geïnformeerd en zullen partijen, vertegenwoordigd in de Raad van Advies, vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid nader in overleg treden over te nemen maatregelen

Voor de breedtesportactiviteiten is over vier jaar € 1,2 miljoen beschikbaar. Dit wordt gedekt uit bestaande budgetten.

PROGRAMMA	PROGRAMMA 2. SAMENLEVING MET SAMENHANG			
	2009	2010	2011	2012
Lasten wijziging per prioriteit				
P2.04 Kansen voor welzijn en zorg: sociale samenhang en participatie	-110.000	-50.000	-78.000	
Lasten wijziging per product				
P-2.1 Sociale agenda	4.106.873	-481.000	-481.000	
P-2.5 Culturele en Museale agenda	807.986	302.825	302.825	302.825
Baten wijziging per product				
P-2.1 Sociale agenda	2.894.873			
P-2.5 Culturele en Museale agenda	417.291	-87.870	-87.870	-87.870

Toelichting

P-2.1 Sociale agenda

P2.04 Kansen voor welzijn en zorg: sociale samenhang en zorg (WZW)

In de jaarrekening 2008 is aangegeven dat in 2008 dat prestaties voor latere perioden naar voren zijn gehaald, waardoor er een overschrijding is ontstaan van € 238.000,--. Wij willen nu de begroting voor 2009 en latere jaren aanpassen zodat de totale besteding binnen de geraamde bedragen blijft:

Begroting 2009: was € 465.000,-- wordt € 355.000,-- (- € 110.000,--)

Begroting 2010: was € 465.000,-- wordt € 415.000,-- (- € 50.000,--)

Begroting 2011: was € 93.000,-- wordt € 15.000,-- (- € 78.000,--)

Vuelta

Bij de Voorjaarsnota 2008 is voor de start van de Vuelta bijdragen beschikbaar gesteld van € 250.000,-- voor 2008 en € 350.000,-- voor 2009. Later bleek dat de bijdrage voor 2008 pas in 2009 afgedragen hoefde te worden. Daarom is het bedrag niet meer geraamd in 2008 en willen wij het toegezegde bedrag van € 250.000,-- via de bestuursrapportage alsnog in de begroting laten verwerken.

Drenthe profileren als sportprovincie: breedtesport

De middelen voor 'Drenthe profileren als sportprovincie' zijn beschikbaar gesteld met uitvoering van de motie 'Topsport: breedtesport 1:2'. De bijdrage die beschikbaar is gesteld voor de Vuelta wordt verdubbeld ingezet voor breedtesport. Aangezien de middelen voor de Vuelta allemaal ingezet worden in 2008 en 2009, willen wij ook het toegekende breedtesportgeld (€ 626.000,--) in deze periode inzetten, in plaats van € 313.000,-- in 2010 en 2011. Dit is in overeenstemming met de motie.

Transitiekosten Sport Drenthe

Conform 'Sociaal doe je niet alleen', de Sociale Agenda 2009-2012 ondersteunen wij de drie voormalig preferente instellingen, waaronder Sport Drenthe, die vanaf 2010 respectievelijk 20%, 30% en 40% van hun subsidie geflexibiliseerd zien, in de transitie naar marktgerichte instelling. Met elk van deze instellingen zijn besprekingen op maat geweest, die geleid hebben tot een wederzijdse gedeelde afspraak. Omdat het gaat om een tegemoetkomen voor gederfde inkomsten vanaf 2010, willen wij de bijdrage dekken vanuit de middelen die ontstaan door de flexibilisering. Dit betekent dat wij € 75.000,-- vanuit de flexmiddelen 2010 en 2011 naar voren willen halen voor de eenmalige bijdrage van € 150.000,-- in 2009.

Transitiekosten Enova

Conform 'Sociaal doe je niet alleen', de Sociale Agenda 2009-2012 ondersteunen wij de drie voormalig preferente instellingen, waaronder ENOVA, die vanaf 2010 respectievelijk 20%, 30% en 40% van hun subsidie geflexibiliseerd zien, in de transitie naar marktgerichte instelling. Met elk van deze instellingen zijn besprekingen op maat geweest, die geleid hebben tot een wederzijdse gedeelde afspraak. Omdat het gaat om een tegemoetkomen voor gedeerde inkomsten vanaf 2010, willen wij de bijdrage laten dekken vanuit de middelen die ontstaan door de flexibilisering. Dit betekent dat wij € 93.000,- vanuit de flexmiddelen 2010 en 2011 naar voren willen halen voor de eenmalige bijdrage van € 186.000,- in 2009.

Antidiscriminatievoorzieningen

In 2006, 2007 en 2008 is vooruit geld ontvangen van het rijk voor het realiseren van een landelijk netwerk antidiscriminatievoorzieningen. Hiervoor is een convenant ondertekend met de 12 gemeenten. Iedere gemeente krijgt een loket waar meldingen gedaan kunnen worden; Assen is de beoogde centrumgemeente. Het budget over de jaren 2006 tot en met 2008 ad € 207.344,- wordt gebruikt voor de dekking van de hiermee gemoeide invoeringskosten.

Na de inwerkingtreding van de wet worden de antidiscriminatievoorzieningen een gemeentelijke verantwoordelijkheid.

Jeugdzorg

De rijksbijdrage wordt in 2009 naar boven bijgesteld als gevolg van loonontwikkelingen en een verhoging van de productie van de justitiemaatregelen bij het Bureau Jeugdzorg. Het rijk geeft daarvoor in de laatste maanden een herziene beschikking af. De hoogte van de bijstelling wordt op dit moment becijferd op € 1.272.966,-.

Om de uitgaven helemaal te dekken, worden ook de nog niet bestede middelen derden jeugdzorg ad € 1.414.563,- uit voorgaande jaren volledig ingezet.

P-2.5 Culturele en Museale agenda

Noordelijk Archeologisch Depot Nuis (NAD)

Met ingang van 1 april 2009 is het beheer van het Noordelijk Archeologisch depot Nuis overgedragen aan de provincie Groningen. Zij zullen met ingang van dit jaar de bijdragen van de 3 noordelijke provincies innen en de kosten van de rest van het jaar betalen. In deze wijziging wordt dat budget neutraal verwerkt.

Er resteert onze bijdrage van € 64.734,-, die voor € 20.000,- gedekt wordt door een bijdrage van het Drents Museum.

Actieprogramma cultuurbereik/Regeling cultuurparticipatie 2009-2012

De regeling Actieprogramma cultuurbereik is met ingang van 1 januari 2009 beëindigd, waardoor er geen nieuwe beschikkingen kunnen worden afgegeven. Alleen subsidies die al zijn verstrekt kunnen dit jaar nog worden afgerekend. Vanaf 2009 is er een nieuwe regeling: Cultuurparticipatie provincies 2009-2012. Wij willen hiervoor een bedrag van € 298.118,- beschikbaar stellen. Dat komt overeen met het bedrag dat aan het Provinciefonds is toegevoegd voor deze activiteit. Dit bedrag, samengevoegd met de reeds beschikbare prioriteitsmiddelen, zorgt ervoor dat de provincie in totaal € 600.000,- beschikbaar heeft om het convenant uit te voeren.

Bijdrage WSF-taken

Eind vorig jaar is € 103.400,- voor het jaar 2009 ontvangen voor de Wetenschappelijke Steunfunctie Bibliotheken (WSF). Dit bedrag is nog niet begroot in 2009. Van dit ontvangen bedrag is in 2009 € 28.018,- beschikt aan Biblionet Drenthe voor de WSF-taken. Wij willen het overige deel ad € 75.382,- gebruiken om bibliotheekvernieuwingsprojecten die in de knel komen, door de beëindigde rijksregeling (2008) bibliotheekvernieuwing, op te vangen.

Instandhouding kwaliteit archiefinspecties

Bij de Voorjaarnota 2006 is structureel € 20.000,- extra beschikbaar gesteld voor uitbreiding formatie archiefinspectie om een kwaliteitsimpuls te bewerkstelligen. Dit budget is in 2007 abusievelijk eenmalig opgenomen. De salariskosten worden namelijk onderling verrekend tussen de provincies, zodat elke provincie hetzelfde bedrag betaald. De uitbreiding van de formatie heeft bij de provincie Fryslân plaatsgevonden. Wij willen dit herstellen en de bijdrage weer structureel rammen.

PROGRAMMA 3. RUIMTE EN BEREIKBAARHEID

Ontwikkelingen

P-3.2 Beheer en onderhoud vaarwegen

Voor het herstel van de vaarverbinding Erica - Ter Apel moet volgens planning in het najaar van 2009 een verbinding vanuit Emmer-Compasuum met het Veenparkkanaal gemaakt zijn. Op het traject Ter Apel - Veenpark wordt momenteel gebouwd aan de laatste 3 bruggen. Na voltooiing van de laatste kilometers oeverconstructie en het op diepte brengen van het kanaal in het voorjaar van 2010 kan dit traject opengesteld worden voor de recreatievaart (was gepland najaar 2009).

Afwijkingen prioriteiten

Prioriteit 3.1 Regie ruimtelijke opgaven en verkenning actief provinciaal grondbeleid

De Dienst Landelijk Gebied heeft een eerste verkenning uitgevoerd van de instrumenten die beschikbaar zijn voor het verkrijgen van beleidsgronden. De benodigde beleidsgronden voor de realisatie van de ecologische hoofdstructuur, (natte) infrastructuur, verdroging en waterberging zijn in kaart gebracht en worden getoetst aan deze instrumenten. Afhankelijk van de uitkomsten van de analyse zal over het nut en de noodzaak van strategische grondaankoop (actief grondbeleid) worden geadviseerd.

Prioriteit 3.4 Meer balans tussen vraag en aanbod op woningmarkt

Het vraagstuk van de balans tussen vraag en aanbod op de woningmarkt heeft zich tot medio 2008 beperkt tot de relatieve ontoegankelijkheid van de woningmarkt voor starters. Sinds het uitbreken van de kredietcrisis wordt de balansvraag breder opgepakt. Over het nemen van maatregelen om de bouwsector van een positieve impuls te voorzien en, mede daarmee, de balans op de woningmarkt te herstellen wordt met alle gemeenten, corporaties en marktpartijen intensief overleg gevoerd. In september presenteren wij een gezamenlijk pakket van maatregelen voor de woningmarkt in het kader van de provinciale Versnellingsagenda.

Prioriteit 3.6 Ruimte voor experimentele architectuur en wonen op en aan water

Wij hebben besloten de lopende pilot af te ronden en geen nieuwe meer op te starten. Voor pilot(s) die nog niet zijn opgestart betekent dit dat nog wel wordt meegedacht, maar dat geen initiatieven meer genomen worden en dat financiële bijdragen niet meer geleverd worden. In de Voorjaarsnota is daarom het budget € 100.000,- voor de jaren 2009 en 2010 afgeraamd.

Prioriteit 3.9 Attractieve steden

Per stad wordt nog gewerkt aan een specifieke ontwikkelagenda, hetzij in het verband van het RSP+, hetzij in bilateraal overleg waarbij het de bedoeling is met de desbetreffende steden convenanten te sluiten. In de loop van 2009 zal er meer zicht zijn op de met de steden opgestelde ontwikkelagenda's.

Prioriteit 3.13 Beheer en onderhoud wegen en vaarwegen

Dit jaar worden 7 oudere bedrijfswagens vervangen door bedrijfswagens met een aanzienlijk lagere CO2-uitstoot (vergelijkbaar met het B-label voor personenauto's).

PROGRAMMA	PROGRAMMA 3. RUIMTE EN BEREIKBAARHEID			
	2009	2010	2011	2012
Lasten wijziging per product				
P-3.0 Verkeer	980.554			
P-3.1 Beheer en onderhoud wegen	-890.543			
P-3.2 Beheer en onderhoud vaarwegen	975.543			
P-3.3 Vervoer	214.230			
P-3.5 Stedelijke ontwikkeling	45.000			
Baten wijziging per product				
P-3.0 Verkeer	446.263			
P-3.5 Stedelijke ontwikkeling	67.000			

Toelichting

P-3.0 Verkeer

De ontvangen bijdrage ad € 10.333,- van de gemeente Hoogeveen voor een in 2008 uitgevoerde studie willen wij begroten en deze ruimte benutten voor een gezamenlijk project met Rijkswaterstaat en de gemeente.

Op dit moment hebben wij meer beschikkingen BDU aan projecten toegekend, dan er volgens de begroting aan budget beschikbaar is. Wij willen daarom het budget met een bedrag van € 435.930,- verhogen. Dat kan gedekt worden door de gereserveerde rijksmiddelen BDU-overige in te zetten.

Over het nog niet bestede deel van de brede doeluitkering (BDU) is een rente verschuldigd. Op dit moment is hiervoor een te laag bedrag in de begroting op genomen. Deze rente dient dan ook verhoogd te worden met in totaal € 748.521,-. Dit heeft gedeeltelijk zijn weerslag in het product Verkeer (€ 534.291,-).

P-3.1 Beheer en onderhoud wegen

Binnen de onderhoudswerken van Wegen en Kanalen zijn dit jaar bij de Zuidoost-Drentse Vaarwegen financieel omvangrijke projecten gepland; in verband met de prioriteitsstelling bij de totale onderhoudsportefeuille stellen wij voor deze te financieren door een budgetwijziging binnen de programmabegroting ter grootte van € 953.543,-. Mede daarom is een aantal wegenprojecten doorgeschoven naar 2010.

Begin januari 2009 is een grondaankoop afgerond voor het onderhoud van de N34. In de budgettering van 2009 is met deze aankoop geen rekening gehouden. Met de aankoop was een bedrag gemeoid van € 63.000,-.

P-3.2 Beheer en onderhoud vaarwegen

Binnen de onderhoudswerken van Wegen en Kanalen zijn dit jaar bij de Zuidoost-Drentse Vaarwegen financieel omvangrijke projecten gepland; in verband met de prioriteitsstelling bij de totale onderhoudsportefeuille stellen wij voor deze te financieren door een budgetwijziging binnen de programmabegroting ter grootte van €953.543,--. Mede daarom is een aantal wegenprojecten doorgeschoven naar 2010.

Aan het budget ontwikkeling Volkshuisvestingsbeleid zijn overgebleven Townnet-gelden ad €67.000,-- toegevoegd. Een gedeelte ad €22.000,-- willen wij inzetten voor een onderzoek inzake Erica-Ter Apel fase 1a.

P-3.3 Vervoer

Over het nog niet bestede deel van de brede doeluitkering (BDU) is een rente verschuldigd. Op dit moment is hiervoor een te laag bedrag in de begroting opgenomen. Deze rente dient dan ook verhoogd te worden met in totaal €748.521,--. Dit heeft gedeeltelijk zijn weerslag in het product Vervoer (€214.230,--).

P-3.5 Stedelijke ontwikkeling

Aan het budget ontwikkeling Volkshuisvestingsbeleid zijn overgebleven Townnet-gelden ad €67.000,-- toegevoegd. Een gedeelte van €45.000,--, wordt aangewend voor onderzoek in het kader van het project Demografische ontwikkelingen Zuidoost-Drenthe.

PROGRAMMA 4. KENNIS WERKT

Afwijkingen prioriteiten

P 4-1 Economie

Prioriteit 4.1 Omvorming Drentse economie tot duurzame, dynamische en innovatieve kennis-economie.

Tot nu toe gaat een kwart van het programma Koers Noord en de operationele programma's voor de Europese regelingen EFRO en INTERREG naar noordelijke projecten, waarvan de effecten neerslaan in alle drie de provincies. Van de overige 75 procent komt ruim een zesde deel in Drenthe terecht. Wij maken ons sterk om een evenredig aandeel van de middelen naar Drenthe te halen.

Ook in 2009 hebben wij reeds een aantal projecten doorgeleid naar de regioprogramma's. Het gaat om de projecten Target, HIT, Sensor City, Opleidingsbedrijf Metaal en Acquisitie Ondersteunend Programma. De staten worden volgens afspraak via het zogenaamde "piepsysteem" over provinciale cofinanciering geïnformeerd.

Prioriteit 4.2 Kennisontwikkeling en goede aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

De economische crisis heeft ook gevolgen voor het domein van scholing en arbeidsmarkt. Dat uit zich onder andere in een sterk verminderd aanbod van stageplaatsen en opleidingstrajecten voor scholieren (studenten), werkenden en werkzoekenden. Rol en taak van de provincie op het terrein van scholing zijn echter beperkt.

De uitvoeringsverantwoordelijkheid ligt primair bij werkgevers, werknemers, kennisinstellingen en gemeenten. Op dit moment wordt gezamenlijk met alle partijen een inventarisatie gemaakt die moet leiden tot inzicht in de problematiek, inzicht in de beschikbare middelen en zicht op de mogelijke rol die de provincie hierin kan hebben.

Prioriteit 4.3 Profileren Drenthe in NOA

De Drentse inspanningen in de NOA lopen volledig via het SNN. Dit is dus geen zelfstandige Drentse prioriteit meer. De uitvoering van het actieplan NOA is nu een SNN-aangelegenheid. De hiervoor in de begroting opgenomen post van € 25.000,- kan worden geschrapt voor 2009 en 2010.

Wat doen wij nog meer

P 4-1 Economie

In het kader van de kredietcrisis en de versnellingsagenda wordt geprobeerd om herstructureringen van bedrijventerreinen naar voren te halen. Inmiddels is gestart met fase 2A van De Wieken in Hoogeveen. Fase 2B zal nog dit jaar volgen. Daarnaast wordt hard gewerkt aan de plannen voor de (verdere) revitalisering van BAHCO en De Tweeling in Emmen, Oevers in Meppel en het Stadsbedrijvenpark in Assen. De provinciale bijdragen voor deze revitalisering worden binnen de bestaande begroting gedekt.

In dit kader wordt ook een kredietfaciliteit voor het MKB opgericht in de vorm van een participatiefonds kennisintensieve bedrijvigheid. Dit fonds wordt uitgevoerd door de NOM. In 2009 en 2010 is hiervoor in totaal een bedrag van €2 miljoen benodigd. Hiervoor is in de VJN een beroep gedaan op het Stimuleringsfonds Drentse projecten.

PROGRAMMA	PROGRAMMA 4 KENNIS WÉRKT			
	2009	2010	2011	2012
P4.03 Profileren Drenthe in Noordelijke Ontwikkelingsas	-25.000	-25.000		
Lasten wijziging per product				
P-4.0 Economie	4.906.088	25.000	25.000	25.000
P-4.1 Toerisme en recreatie	1.000.000			
Baten wijziging per product				
P-4.0 Economie	1.800.000			

Toelichting

P-4.0 Economie

De projectontwikkeling in het kader van de noordelijke programma's is de laatste jaren steeds gecompliceerder geworden. Steeds meer is daarom ondersteuning nodig, bijvoorbeeld op het gebied van staatssteun. Ook het aantal haalbaarheidsonderzoeken neemt toe. Deze uitgaven worden gefinancierd uit Proceskosten Economie of Proceskosten Kompas. Voorgesteld wordt de post Proceskosten Economie structureel te verhogen met € 17.000,- en aan Proceskosten Kompas structureel € 58.000,- toe te voegen.

De dekking hiervoor kan worden gevonden in de volgende posten.

- Kosten uitvoering samenwerkingsovereenkomst NHI. Deze uitvoering is namelijk bijna geheel overgenomen door SNN. Dit budget kan met € 32.300,- worden verlaagd.
- Regional Framework operation Hanse Passage. Deze bijdrage van € 17.700,- is in deze vorm niet meer noodzakelijk.
- Noordelijke ontwikkelingsas. De Drentse inspanningen in de NOA lopen volledig via het SNN. Dit is dus geen zelfstandige Drentse prioriteit meer. De uitvoering van het actieplan NOA is nu een SNN-aangelegenheid. De hiervoor in de begroting opgenomen post van € 25.000,- kan worden geschrapt voor 2009 en 2010.

De kosten voor de bijdrage aan projecten ter versterking van de economische structuur worden jaarlijks structureel geraamd op een vast bedrag van € 389.912,-. De feitelijke beschikkingen aan projecten worden in 2009 geraamd op € 9,8 miljoen. Deze beschikkingen leiden op projectniveau meerjarig tot kasuitgaven. Op basis daarvan worden voorschotten verstrekt. Op dit moment is de inschatting dat de kasuitgaven uit de reserve Versterking Economische Structuur in 2009 € 9,8 miljoen zullen bedragen. De begrotingswijziging van € 3,1 miljoen uit de reserve VES en € 4,6 miljoen uit het Stimuleringsfonds van de voorjaarsnota vormen samen met de € 1,8 miljoen bijdragen van de SNN, de dekking van deze voorschotten.

De cofinancieringsbijdrage van het SNN in projecten als STINAT en IAD zullen dit jaar voor een deel worden uitgekeerd. De verwachting is € 1,8 miljoen aan voorschotten te zullen ontvangen.

P-4.1 Toerisme en recreatie

Op 22 april hebt u € 1 miljoen extra beschikbaar gesteld aan Marketing Drenthe voor de tijdelijke intensivering van de Marketing en Promotie-inspanningen uit het Stimuleringsfonds Drentse projecten. Dit bedrag wordt nu opgevoerd.

PROGRAMMA 5 LEEFOMGEVING

Afwijkingen prioriteiten

Prioriteit 5.1 Inzetten beleidskader blauwe en groene diensten

Het beoogde kader groen-blaauwe diensten zal worden omgezet in een klimaat uitvoeringssubsidie (KUS) die zich richt op realisatie van groene doelen (EHS), bodemdoelen, landbouwdoelen en klimaatdoelen met een watercomponent.

Onderdeel samenwerking in het Amerdiepgebied

De hoge ambities van het Amerdiep kunnen in de eerder voorgestelde vorm niet gerealiseerd worden. Op dit moment overleggen wij met het waterschap Hunze en Aa's over een beperktere opgave.

Prioriteit 5.2 Bestrijding van verdroging in gebieden met hoogste prioriteit

De projectvoorbereiding om de verdroging in de acht TOP-gebieden aan te pakken is gestart. Vanuit de vastgestelde realisatiestrategie van de EHS en het vastgestelde K&E beleid zullen we ons inzetten om de benodigde gronden die nodig zijn voor inrichting van de TOP-gebieden te verwerven. Tevens zal er gekeken worden of externe cofinanciering mogelijk is zoals bij de uitvoering van het convenant Meppelerdiep..

Prioriteit 5.6 Opstellen innovatieve visie grondwater

De doorwerking van het beleidsplan wordt binnen een jaar na vaststelling van het nieuwe omgevingsbeleid gerealiseerd. Hiertoe zal een Plan-MER voor de ondergrond worden opgesteld. De voorbereiding is gestart.

Prioriteit 5.9 Terugdringen uitstoot ammoniak bij EHS

Het project "Bedreven bedrijven" is opnieuw opgestart voor 100 andere melkveebedrijven. Het stimuleren van 50 bedrijven tot aanpassen van stallen om de ammoniakemissie te beperken (bouwkundig, werktuigbouwkundig en bedrijfsmatig) is niet gestart; er moet eerst een subsidieregeling zijn die aanvullend is op de Rijksregeling en die is getoetst op staatssteun. De regeling komt in 2009/2010 afhankelijk van de benodigde tijd voor de staatssteuntoets. Wij willen overigens extra inzet plegen rond de Natura2000-gebieden.

Prioriteit 5.10 Terugdringen milieudruk bestrijdingsmiddelen in grondwater

In 2009 werken wij aan een notitie gewasbeschermingsmiddelen met een daarbij behorende actielijst.

Prioriteit 5.14 Uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit

Het door u vastgestelde Actieplan Luchtkwaliteit Drenthe 2009-2012 zal voor ons leidraad zijn bij de verdere implementatie van de aan ons opgelegde wettelijke taak.

PROGRAMMA	PROGRAMMA 5. LEEFOMGEVING			
	2009	2010	2011	2012
Lasten wijziging per product				
P-5.2 Bodem	84.000			
P-5.4 Handhaving	40.808			
P-5.5 Natuur en Landschap	1.332.073	1.339.128	1.281.238	1.270.564
P-5.6 Plattelandsontwikkeling (pMJP)	5.344.366	121.972	-745.138	-1.009.464
Baten wijziging per product				
P-5.2 Bodem	40.000			
P-5.4 Handhaving	40.808			
P-5.6 Plattelandsontwikkeling (pMJP)	6.532.632			

Toelichting

P-5.2 Bodem

Kosten ProGEO 2009

In 2009 wordt het internationale congres ProGEO (landschap en aardkundige waarden) georganiseerd. Van derden wordt hiervoor een bijdrage van € 40.000,- ontvangen. Voorgesteld wordt de begroting hierop aan te passen.

Kosten aardkundige waarden

In de begroting 2009 is voor het traject aardkundige waarden € 60.000,- gereserveerd ten behoeve van kennisontwikkeling, kennisoverdracht en beleidsontwikkeling. De ervaringen in 2008 en begin 2009, alsmede de ontwikkelingen en planning van het omgevingsbeleid, nopen tot een intensivering van de aanpak voor de rest van 2009.

Zo is het voor de actualisatie van de kennis over aardkundige waarden en selectie van aardkundig waardevolle gebieden nodig de geomorfologische kaart van Drenthe te actualiseren. Verder zetten wij concreet in op een voorlichtingstraject naar terreinbeherende organisaties en inrichters en gaan wij in 2009 het eerste aardkundige monument van Drenthe onthullen. Voor het ontwikkelen van een European Geopark in Drenthe beginnen wij met een haalbaarheidsstudie en organiseren wij een internationale conferentie voor de ontwikkeling van grensoverschrijdend geotoerisme.

Op basis van offertes en kostenoverzichten zijn de deelprojecten vrij nauwkeurig begroot. Hieruit blijkt dat de beschikbare € 60.000,- ontoereikend is om de gewenste doelen te bereiken. Voorgesteld wordt een extra budget van € 44.000,- beschikbaar te stellen.

P-5.4 Handhaving

Een aantal jaren achtereen is een bijdrage van VROM, deelnemende gemeenten en waterschappen ontvangen inzake realisering professionalisering handhaving. Er is uitvoering gegeven aan deze professionalisering; de tot nog toe niet bestede middelen zijn geadministreerd op een rekening-courant. Deze rekening-courant zal worden opgeheven en het saldo ad € 25.392,- zal worden toegevoegd aan het budget Kosten onderzoeken omgeving. Dit bedrag wordt alsnog besteed aan de professionalisering van de Drentse handhavingpartners.

In 2009 is van het Ministerie van VROM € 15.416,-- hiervoor ontvangen. De baten en de lasten worden met dit bedrag opgeraamd.

P-5.5 Natuur en Landschap

Leren voor duurzame ontwikkeling

In 2009 is het Programma Leren voor Duurzame Ontwikkeling 2004-2007 definitief afgerond en richting het Ministerie van LNV verantwoord. Daarnaast hebben nog een aantal afrekeningen plaatsgevonden aan de provincies Friesland en Groningen. Voorgesteld wordt de begroting hierop aan te passen met € 107.255,--.

Kosten monitoring gebiedenbeleid

Het budget Kosten monitoring gebiedenbeleid is alleen in de meerjarenbegroting 2005-2008 opgenomen en is ten onrechte vanaf 2009 komen te vervallen. Monitoring wordt uitgevoerd in verband met het volgen van bodembeleidsprocessen zoals mest- en ammoniakbeleid en bodemvruchtbaarheid. Monitoring is tevens vereist in verband met integrale beleidsformulering (natuur- en landbouw). Een en ander houdt ook verband met nieuwe in te voeren Europese regelgeving. Voorgesteld wordt dit krediet ad € 36.100,-- alsnog structureel op te nemen.

Diversen

Vanuit 2008 is een verplichting vrijgevallen van € 40.000,--. Wij willen dit geld graag opnieuw inzetten voor het opstellen van beheersplannen met betrekking tot Natura2000.

Verwacht resultaat is conform de beschikking 2009 aan het Consulentenschap NME Drenthe, daarom een bedrag van € 452,-- bijramen.

P-5.6 Plattelandsontwikkeling

Tennet-gelden

Als gevolg van de afspraken met betrekking tot het structureel in stand houden en opwaarderen van de hoogspanningslijn tussen Hoogeveen en Zwolle en daarmee af te wijken van het provinciaal omgevingplan, is een compensatie pakket van eenmalig € 6.000.000,-- afgesproken met de netwerkbeheerder Tennet. Het bedrag is als inkomst en uitgaaf geraamd.

Inplaatsing melkveehouderijen

In 2008 is geormerkt geld ad € 577.893,-- ontvangen van het rijk voor inplaatsing van melkveehouderijen in de Veenkoloniën. Het overgebleven bedrag is dit jaar opnieuw geraamd in verband met de te verwachten realisatie in het jaar 2009.

Uitvoeringsprogramma Runde

Diverse partijen in Zuidoost-Drenthe hebben een aantal unieke kansen gegrepen om te voorkomen dat de te verwachten hogere neerslagintensiteiten tot grote problemen gaan leiden in vooral het gebied tussen het Bargerveen en de A37. Door gebruikmaking van het instrument landinrichting en deelname aan diverse Europese samenwerkingsprojecten is een megaproject ontstaan op basis van het rapport 'Van Bargerveen tot Dollard tou'. In Drenthe heeft dat geleid tot herstel en aanleg van de Runde, een oude veenbeek die in vroeger tijden door deze omgeving het veen doorsneed. Het project wat er nu ligt is uitgewerkt op basis van de ontbrekende schakels om te kunnen functioneren als waterafvoer, ecologische verbinding en recreatief element van omvang.

Het rapport 'Van Bargerveen tot Dollard tou' is uitgewerkt tot een Uitvoeringsprogramma. Deze geeft aan op welke plaatsen nog essentiële maatregelen genomen moeten worden, maar ook waar de kansen liggen om de Runde en de omgeving kwalitatief te verbeteren.

Door middel van uitvoering van de in het Uitvoeringsprogramma opgenomen maatregelen is het de bedoeling te komen tot een samenhangend stelsel van voorziening rondom de Runde. Er zijn verschillende doelen in het plan opgenomen, namelijk natuur, landschap, cultuurhistorie, recreatie, water, en sociaaleconomische vitalisering. Beide provincies zijn gezamenlijk opdrachtgever voor het project en stellen de Dienst Landelijk Gebied (DLG) in staat om de uitvoering te coördineren. Het gevraagd budget ad € 275.000,- in 2010 betreft de realisatie van de kruising Runde met Emmer-Compascuum, de ecologische verbindingszone en de brug in de N 379. De overige onderdelen zijn gedekt.

Buffering Bargerveen

Het Bargerveen is een hooggelegen restant van het voormalige Bourtangerveen. Het gebied wordt beschermd en er wordt hoogveen ontwikkeld. Het is een Natura2000-gebied met een 'sense of urgency' en het staat op de TOP-lijst verdroogde gebieden.

Via het GGOR traject (Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime) van waterschap Velt en Vecht is op basis van onderzoek gekeken naar de verdere ontwikkelingen en noodzakelijke maatregelen om het Bargerveen te beschermen. Na veelvuldig overleg zijn oplossingen en maatregelen bedacht. De te nemen maatregelen worden door de daarvoor verantwoordelijke organisaties in samenwerking met de betrokken partners uitgevoerd. De totale uitvoering kost circa € 21 miljoen. Vanuit landbouwperspectief (verkaveling), Natura2000-wetgeving en omdat een groot deel van de kosten het ILG belasten, wordt er naar gestreefd het project in 2013 af te ronden.

Het proces van GGOR is gebruikt om samen met de partners te zoeken naar de oplossingen voor de beleidsdoelen vanuit Natura2000, KRW, POP-II Drenthe, Waterbeheerplan Velt en Vecht en het inrichtingsplan Schoonebeek (herverkaveling). Het ministerie van LNV heeft het afgelopen najaar een subsidie (Koopmansgelden) voor dit onderdeel van het project Buffering Bargerveen toegezegd van € 1.875.000,-. Een van de voorwaarden is dat dit bedrag 50% van de totale investering bedraagt en dat de andere 50% gefinancierd wordt door de provincie als subsidieontvanger. Hiervoor is het nodig dat de provincie een bedrag van € 1.875.000,- beschikbaar stelt in de jaren 2010 tot en met 2012 om de subsidie te kunnen gebruiken.

Bijdrage rijk Duurzaam bodemgebruik

De bijdrage ad € 45.261,- van het Ministerie van VROM voor het project Duurzaam bodemgebruik wordt in 2009 niet ontvangen en wordt afgeraamd.

Tussen de producten Natuur en Landschap en Plattelandsontwikkeling zijn enkele administratieve verschuivingen doorgevoerd tot een bedrag van € 1.188.266,-.

PROGRAMMA 6 MIDDELEN

Ontwikkelingen

MRB

De meerjarige raming van de opbrengst MRB is afhankelijk van een drietal factoren, namelijk de absolute omvang van het wagenpark, de gewichtsverdeling van de samenstelling van het wagenpark en de tariefontwikkeling.

Gelet op de zich doorzettende trend van daling van de verkopen van nieuwe auto's stellen wij de in de huidige meerjarenbegroting geraamde verwachte groei van het wagenpark van 2% naar beneden bij. In 2009 tot 0,5% en tot 1% voor de jaren daarna.

Het tarief wordt jaarlijks geïndexeerd met het vierjarig gemiddelde van het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie. Dit gemiddelde van 1,55% blijft nagenoeg gelijk aan de voorgaande raming.

Dit inflatiecijfer toegepast op de tariefsontwikkeling leidt tot het volgende beeld van de tarieven per 1 april 2009

2009	2010	2011	2012	2013
81,0	82,3	83,5	84,8	86,1

Nazorgfonds

De provincie loopt mogelijk financieel risico door de verkoop van Essent Milieu (niet te verwarren met de verkoop van Essent PLB aan RWE). Het risico hangt samen met de financiële zekerheidstellingen van de stortplaats van Essent te Wijster. Samengevat komt het risico erop neer dat wanneer een stortplaats voor de geplande sluitingsdatum failliet gaat een provincie de eindafdeling en de zogenaamde "eeuwig"durende nazorg moet betalen. Om dit risico (deels) af te wentelen heeft een provincie de wettelijke mogelijkheid om van de exploitant van de stortplaats financiële zekerheidstellingen te vragen.

Voor de eindafdeling wordt voorgesteld, een geblokkeerde ESCROW-rekening te creëren voor de financiële zekerheid ten aanzien van de eindafdeling. Dit voorstel biedt meer zekerheid dan op dit moment aanwezig is, aangezien wij als provincie Drenthe op dit moment alleen een garantstelling door Essent Milieu hebben.

Daarnaast heeft het voorstel betrekking op het aanvullen van de verschillende nazorgfondsen met de toekomstige te betalen heffingen. Als de stortplaatsen zijn afgedekt komen ze na een aantal jaren in de nazorg terecht. Het uitvoeren van nazorg is een wettelijke taak voor de provincie. De provincie is voor "eeuwig" verantwoordelijk voor de voorzieningen (bijv herstel eindafdeling, stortgas, afvalwaterbehandeling, monitoring). Om dit te bekostigen is een Nazorgfonds in het leven geroepen. Essent betaalt per gestorte ton afval een bedrag aan dit fonds, de nazorgheffingen. Op dit moment zijn alle op te leggen heffingen contant gemaakt en in het fonds gestort. Bij de "normale" sluiting van de stortplaats in 2075 zou er dus geen probleem zijn. Essent zal het Nazorgfonds aanvullen tot € 3,4 miljoen. Vervolgens zal door het jaarlijkse rendement in 2075 het beoogde doelvermogen van € 89 miljoen worden bereikt. Mocht de exploitant van de stortplaats voor 2075 failliet gaan dan is het beoogde doelvermogen nog niet bereikt terwijl de provincie de stortplaats wel in nazorg moet nemen. Hoe eerder het faillissement zich voordoet des te groter het financiële tekort zal zijn. Door de late sluitingsdatum van de stortplaats Wijster is dit risico voor de provincie Drenthe relatief groot. De wetgever heeft geen mogelijkheden geboden om dit risico op de exploitant af te wentelen. Binnen de provinciale begroting is geen voorziening opgenomen om dit risico af te dekken. Dit wordt ook niet voorgesteld, omdat vooralsnog niet te voorspellen valt, wat de kans op het zich voordoen van het risico zal zijn. Overigens is verkoop van Essent Milieu vooralsnog niet aan de orde.

Afwijkingen prioriteiten

Prioriteit 6.02 Digitalisering

In de 2e Bestuursrapportage 2008 is vermeld dat in de 1e Bestuursrapportage 2009 de meerjarige verdeling van budgetten over de komende jaren (2009, 2010 en 2011) wordt aangegeven (de beschikbaar gestelde investeringskredieten blijven ongewijzigd). In de (meerjaren)begroting 2009 is de beschikbaarheid van de budgetten nog niet afgestemd met de vastgestelde planning. Dat willen wij nu afstemmen. Het budget 2009 dient daarvoor deels te worden doorgeschoven naar de jaren 2010 en 2011. Naar 2010 een bedrag van € 752.800,-- en naar 2011 een bedrag van € 240.400,--. Met het totaal ad € 993.200,-- kan de prioriteit in 2009 worden verlaagd.

De planning gaat ervan uit dat alle werkprocessen in het voorjaar van 2011, het moment dat het provinciehuis is gerevitaliseerd, zijn gedigitaliseerd. Voor alle duidelijkheid: het betreft hier inzet van reeds beschikbare middelen ten behoeve van het digitaliseren van processen binnen het programma Provinciehuis van Morgen. Deze middelen zijn volgens een ander tijdpad nodig dan eerder werd verondersteld. Los hiervan staat de claim die in de Voorjaarsnota 2009 is gedaan ten behoeve van prioriteit 1.5 Digitale ontsluiting provincie: e-dienstverlening. Die gelden zijn extra nodig wegens achterstand bij de vervanging van de huidige ICT-infrastructuur.

PROGRAMMA	PROGRAMMA 6. MIDDELEN			
	2009	2010	2011	2012
Lasten wijziging per prioriteit				
P6.02 Digitalisering	-993.200	752.800	240.400	
P6.04 Proceskosten	213.000	315.000	159.000	
Lasten wijziging per product				
P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen	465.138			
P-6.1 Reserve mutaties	-3.964.417	-5.778.978	-4.182.578	-4.086.178
Baten wijziging per product				
P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen	-1.683.651	-2.320.440	-2.320.440	-2.339.440
P-6.1 Reserve mutaties	4.111.088			

Toelichting

P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Prioriteit 6.04 Proceskosten

Het budget proceskosten als onderdeel van het bedrag bij afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling kan met € 100.000,-- afgeraamd worden in het licht van besluitvorming over de Voorjaarsnota. Hierbij is besloten lopende bijdragen aan het opstarten van bepaalde ruimtelijkeordeningsprocessen (denk bijvoorbeeld aan proceskosten in verband met het tot stand brengen van extreem duurzame wijken) te continueren, maar aan nieuwe processen geen bijdragen meer te verlenen.

Voor de ondersteunende activiteiten met betrekking tot digitalisering is tot en met 2008 gebruikgemaakt van het budget proceskosten. Dit budget is met ingang van 2009 niet meer beschikbaar. De ondersteunende activiteiten voor digitalisering worden uitgevoerd tot en met 2011. Abusievelijk hebben wij het in de Voorjaarsnota 2007 Plus beschikbare budget proceskosten voor deze activiteiten niet doorgetrokken tot en met 2011 met budgetten van respectievelijk € 313.000,--, € 315.000,-- en € 159.000,--. Via deze 1e Bestuursrapportage willen wij deze omissie herstellen.

Afscheidactiviteiten voor medewerkers

De organisatie van afscheidactiviteiten voor medewerkers is aangepast. Daardoor is het noodzakelijk om structureel € 10.000,-- van het budget Kosten gedeputeerde staten uit programma 1, waar deze kosten tot nu toe ondergebracht worden, over te hevelen naar programma 6.

Rechtsbeschermingsprocedures

Het in programma 6 geraamde budget voor kosten van rechtsbeschermingsprocedures ad € 8.320,-- wordt samengevoegd met het budget voor kosten rechtsbeschermingsprocedures ad € 28.700,-- in programma 1.

Leaseauto's

Om de kosten van leaseauto's en de kosten van de inzet van extra chauffeurs voortaan uit één budget te betalen, wordt een bedrag van € 30.000,-- overgeheveld van programma 1 naar programma 6. Dit was eerder al in de 1e Bestuursrapportage 2008 opgenomen, maar nog niet structureel verwerkt.

Nuis

De medewerker die het depot beheert, is overgegaan van de provincie Drenthe naar de provincie Groningen, waardoor de apparaatskosten van € 72.577,-- in programma 6 kunnen worden afgeraamd.

Pensioenpremies ABP

Door de kredietcrisis is het ABP zwaar getroffen. Het fonds is genoodzaakt maatregelen te nemen om zijn financiële positie te verbeteren. In een herstelplan dat het ABP heeft ingediend bij de Nederlandse Bank, zijn de maatregelen vastgelegd, die moeten leiden tot herstel.

Onderdeel van dat plan is in elke geval een verhoging van de premies. Per 1 juli 2009 gaat de premie 1% omhoog en vanaf 1 januari 2010 met nog eens 2%.

Zo'n 70% van de stijging komt voor rekening van de werkgever. Dat betekent voor Drenthe in 2009 een lastenstijging van € 166.000,-- en voor 2010 en volgende jaren € 667.000,--.

Pseudopremies

Tot 2009 hield de provincie net als alle andere overheden zogeheten pseudopremies WW in op de salarissen van de medewerkers. De term 'pseudo' geeft aan dat de inhoudingen niet werden afgedragen aan het UWV. De lasten voortvloeiend uit de gevolgen voor WW werden en worden door de provincie zelf gedragen.

Met ingang van 2009 mogen dergelijke pseudopremies niet meer op de salarissen van de werknemers worden ingehouden. Het betekent een extra structurele last voor de provincie van € 485.000,--.

MRB

De hiervoor gemelde ontwikkeling met betrekking tot de opbrengst van de MRB leidt tot een aanpassing van de verwachte opbrengst.

Bedragen x € 1.000,--	2009	2010	2011	2012
Begroting 2009	44.399	46.013	47.685	49.406
Nieuwe raming	44.523	45.676	46.848	48.050
Vershil	124	-337	-837	-1.356

Rente

In de begroting 2009 is aangenomen dat er op kortlopende uitzettingen (< 1 jaar) een rendement van 5% behaald wordt. De rentevergoeding voor nieuwe uitzettingen van tijdelijk overtollige liquide middelen ligt in de buurt van de 3-maands Euribor (2,01%) en is daarmee beduidend lager dan de verwachting. De rente-inkomsten in 2009 zullen naar verwachting € 3 miljoen lager worden dan aanvankelijk begroot. Dit betekent dat de totale rente-inkomsten in 2009 naar verwachting € 3,3 miljoen bedragen.

De marktsituatie op de geld- en kapitaalmarkt (zie ontwikkeling rentetarieven) zorgt eveneens voor een neerwaartse bijstelling van nog te verwachten rente in de jaren 2010, 2011 en 2012. Bij de tweede bestuursrapportage worden de te verwachten rente inkomsten nog scherper bekeken vanwege de uitgaven van de versnellingsagenda die dan bekend zijn.

Provinciefonds

De nacalculatie van de uitkering uit het Provinciefonds over 2008 levert een eenmalig voordeel op van € 675.789,--.

De stelpost voor nettering van de algemene uitkering wordt niet gebruikt. Dat levert een structureel voordeel op van € 516.560,--.

P-6.1 Reserve mutaties

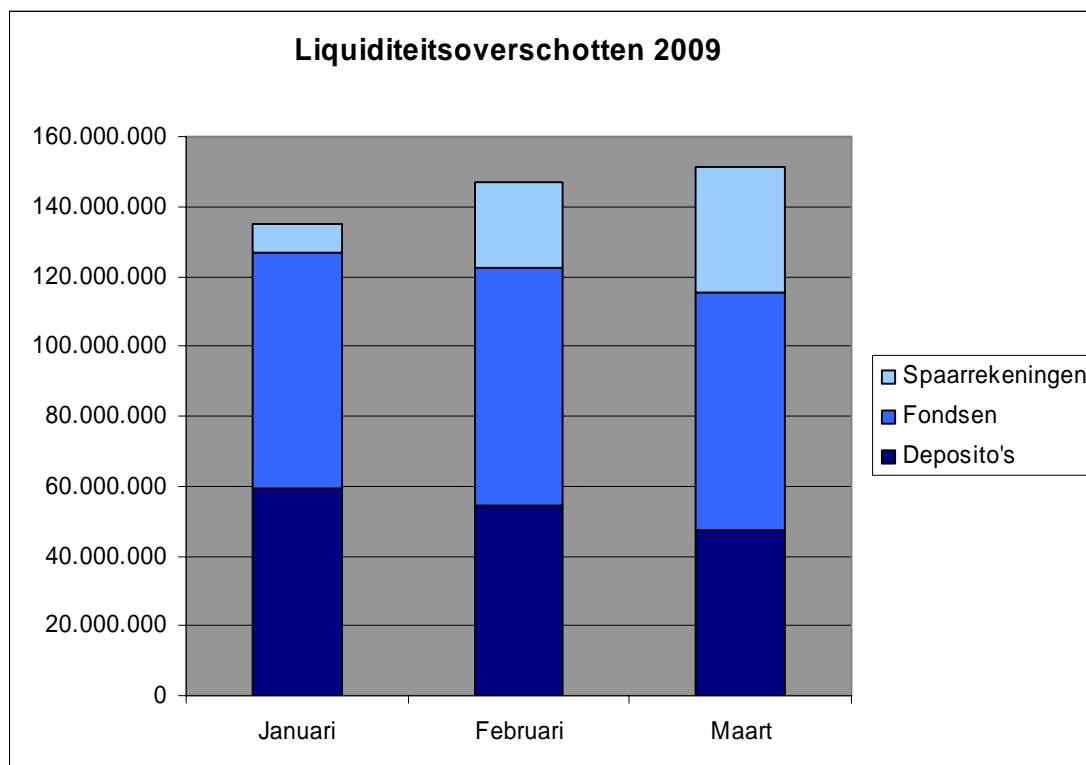
- Bijdrage van algemene reserve Drenthe profileren als sportprovincie	- €	626.000,--
- Bijdrage van algemene reserve Transitiekosten Sport Drenthe	- €	150.000,--
- Bijdrage van algemene reserve Transitiekosten Enova	- €	186.000,--
- Bijdrage van algemene reserve dekking tekort bestuursrapportage	- €	3.112.417,--
- Bijdrage aan Stimuleringsfonds kansen welzijn en zorg	+ €	<u>110.000,--</u>
Totaal	- €	3.964.417,--
- Bijdrage van reserve versterking economische structuur voor projecten	+ €	3.111.088,--
- Bijdrage van Stimuleringsfonds Marketing Drenthe	+ €	<u>1.000.000,--</u>
Totaal	+ €	4.111.088,--

Bijlage 1, Renteontwikkelingen

Deze bijlage doet verslag over het uitgevoerde treasurybeleid in het eerste kwartaal van 2009. De volgende onderwerpen worden behandeld: tijdelijk overtollige liquide middelen, realisatie van dividend beleggingsfondsen en rente van belegd kasgeld en de ontwikkeling van de rentetarieven.

Tijdelijk overtollige liquide middelen

De tijdelijk overtollige liquide middelen staan per 31 maart 2009 kort oftewel niet langer dan één jaar uit in deposito's, rentefondsen of op spaarrekeningen. Onderstaand overzicht geeft een weergave van de spreiding in deze producten in het eerste kwartaal van 2009.

Rente van belegd kasgeld

In het eerste kwartaal van 2009 stonden de tijdelijk overtollige liquide middelen op deposito's bij de Rabobank, ING, ABN AMRO en Friesland Bank. Daarnaast is er gebruikgemaakt van het BNG Geldmarktselectfonds en het APG Rentefonds Europa 1-3 en 4-7.

In het eerste kwartaal van 2009 is een gemiddeld rendement van 4,23% op deposito's behaald. Het BNG Geldmarktselectfonds heeft een gemiddeld rendement van 4,33% opgeleverd. De 3-maands Euribor had in het eerste kwartaal van 2009 een gemiddelde waarde van 2,01%. De reden dat er een hoger rendement behaald is dan de benchmark, komt vanwege de relatief gunstige tarieven in 2008.

In de begroting 2009 is aangenomen dat er op kortlopende uitzettingen (< 1 jaar) een rendement van 5% behaald wordt. De rentevergoeding voor nieuwe uitzettingen van tijdelijk overtollige liquide middelen ligt in de buurt van de 3-maands Euribor (2,01%) en is daarmee beduidend lager dan de verwachting. De rente-inkomsten in 2009 zullen naar verwachting €3 miljoen lager worden dan aanvankelijk begroot. Dit betekent dat de totale rente-inkomsten in 2009 naar verwachting €3,3 miljoen bedragen.

De marktsituatie op de geld- en kapitaalmarkt (zie ontwikkeling rentetarieven) zorgt eveneens voor een neerwaartse bijstelling van nog te verwachten rente in de jaren 2010, 2011 en 2012. Bij de 2e Bestuursrapportage worden de te verwachten rente inkomsten nog scherper bekeken vanwege de uitgaven van de 'versnellingsagenda' die dan bekend zijn.

Dividend beleggingsfondsen

Naast de hiervoor genoemde producten is er gebruikgemaakt van het APG Rentefonds Europa 4 - 7 en het APG Rentefonds Europa 1 – 3. De looptijd van de APG-rentefondsen is voor onbepaalde tijd. Tussentijdse verkoop van de obligaties behoort tot de mogelijkheden. Eenmaal per jaar (in het tweede kwartaal) vindt er een dividenuitkering plaats die vervolgens aan de uitstaande belegging wordt toegevoegd. De dividenuitkering van de APG rentefondsen 1-3 en 4-7 is nog niet bekend. Er is een opbrengst van € 525.000,- begroot en dat lijkt voorlopig realistisch.

Ontwikkeling rentetarieven

De strategie voor het uitzetten van tijdelijk overtollige liquide middelen wordt mede bepaald door de ontwikkeling van de geld- en kapitaalmarktrente. De markt, zowel de geld- als de kapitaalmarkt¹, is erg in beweging. De ontwikkeling van de rente is afhankelijk van (macro-)economische ontwikkelingen. De Europese Centrale Bank (ECB) anticipeert hierop door renteaanpassingen (refi-rente) en beïnvloedt daarmee de inflatie en geldmarkt. Daarnaast zijn de Euribor en kapitaalmarkttarieven belangrijke pijlers van de markt.

Refi-rente

De refi-rente bepaalt voor een groot deel de marktrente. De refi-rente is in 2009 driemaal verlaagd tot 1,25% op 2 april 2009. Analisten verwachten dat de refi-rente uiteindelijk tot 1% verlaagd zal worden dit jaar.

Euribor

De Euribor is een tarief dat banken onderling aan elkaar berekenen en wordt dagelijks vastgesteld. Was er tot voor kort sprake van een inverse rentestructuur (de korte rente hoger dan de lange rente), momenteel² is het (officiële) Euribortarief voor 1-maands uitzettingen amper 0,91% tot nauwelijks 1,77% voor twaalf maanden. Door de renteverlagingen en andere maatregelen door de ECB zijn de geldmarkt tarieven momenteel dan ook historisch laag. De tarieven voor onder andere deposito's en spaarrekeningen dalen navenant. De Euribortarieven bevinden zich nog steeds in een neerwaartse spiraal. De bodem is voorlopig nog niet in zicht.

Kapitaalmarkttarieven

De kapitaalmarktrente (10 jaars staatsobligaties) heeft een relatief lage waarde van rond de 3,73%³. Na de recessie komt het herstel en gaat de inflatie weer stijgen. In een normale situatie leidt een hogere inflatie tot hogere rentetarieven, vooral op de kapitaalmarkt. Immers, de hoogte van de (kapitaalmarkt)rente wordt bepaald door de som van inflatie, de reële rente en een opslag voor risico. Analisten⁴ verwachten dat deze beweging zich in de loop van 2010 inzet. Echter, een grote onzekere factor is de ontwikkeling van de wereld economie. Daarbij is ook de vraag wat het effect van de door het rijk en decentrale overheden te implementeren beleidsmaatregelen op de economie is.

¹ De geldmarkt is de handel in leningen met een rentetypische looptijd van één dag tot één jaar. De ECB (Europese Centrale Bank) is degene die het geld in omloop op de geldmarkt beheert en het monetaire beleid beïnvloedt door haar tarievenbeleid. De kapitaalmarkt is de markt in leningen met een rentetypische looptijd vanaf één jaar. De prijzen op de kapitaalmarkt ontstaan door vraag en aanbod. Bekende voorbeelden zijn aandelen of obligaties

² 20 april 2009

³ 20 april 2009

⁴ Presentaties door ABN AMRO (2 maart 2009), BNG Capital Management (5 maart 2009) en ING (26 maart 2009) over de economische en financiële marktontwikkeling

Bijlage 2, 1e wijziging begroting 2009

RECAPITULATIE 1E WIJZIGING BEGROTING 2009

Prioriteiten	2009	2010	2011	2012
P4.02 Kennisontwikkeling en goede aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt	100.000			
P1.03 Grotere betrokkenheid burgers, bedrijven en organisaties bij provinciaal beleid	248.000			
P2.01 Kansen voor jeugd en gezin	262.500			
P3.02 Tegengaan (verdere) verrommeling landschap	400.000			
P4.02 Kennisontwikkeling en goede aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt	433.806			
P5.07 Actualisering bodemkaart	125.000			
P5.11 Taakstelling waterbedrijven	-500.000	-500.000	-500.000	-500.000
P5.13 Uitwerking klimaat en energiebeleid	713.400			
P5.14 Uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit			75.000	
P5.16 Inpassing veranderende EU- en nationale wetgeving	280.000			
P5.18 Uitwerken aanbevelingen symposium "Samen werken aan natuur en landschap in Drenthe"	40.000			
P6.01 Organisatieontwikkeling	2.700.000			
P6.02 Digitalisering	850.000			
P6.04 Proceskosten	300.000			
	5.952.706	-500.000	-425.000	-500.000

Producten	2009	2010	2011	2012
P-1.1 Bestuurlijke aangelegenheden	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
P-2.1 Sociale agenda	500.000	500.000	500.000	
P-2.5 Culturele en Museale agenda				
P-3.0 Verkeer	2.562.045			
P-3.1 Beheer en onderhoud wegen	1.200.000			1
P-3.2 Beheer en onderhoud vaarwegen	346.000			
P-3.3 Vervoer				
P-3.4 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	-23	-23	-23	-23
P-3.5 Stedelijke ontwikkeling	427.275			
P-4.0 Economie	300.000			
P-5.0 Waterhuishouding	16.410	27.270	37.590	40.750
P-5.2 Bodem	976.455	500.000	500.000	500.000
P-5.3 Vergunningverlening	45.378	45.378	45.378	45.378
P-5.5 Natuur en Landschap	-957.533	-953.273	-980.016	-1.007.410
P-5.6 Plattelandsontwikkeling (pMJP)	953.563	949.233	975.906	1.003.230
P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen	-1.676.736	-1.717.416	-1.261.407	-2.470.592
P-6.1 Reserve mutaties	-10.420.540	1.173.831	632.572	2.413.666
	-5.752.706	500.000	425.000	500.000

PROGRAMMA	PROGRAMMA 1. DE PROVINCIE DOËT ERTOE!			
	2009	2010	2011	2012
Financieel overzicht prioriteiten				
Lasten voor wijziging	822.000	545.000	513.000	50.000
Baten voor wijziging				
Saldo voor wijziging	822.000	545.000	513.000	50.000
Lasten wijziging per prioriteit				
P1.03 Grotere betrokkenheid burgers, bedrijven en organisaties bij provinciaal beleid	248.000			
Baten wijziging per prioriteit				
Lasten na wijziging	1.070.000	545.000	513.000	50.000
Baten na wijziging				
Saldo na wijziging	1.070.000	545.000	513.000	50.000
Financieel overzicht producten				
Lasten voor wijziging	2.801.158	2.873.585	2.931.220	2.995.850
Baten voor wijziging	12.000	12.000	12.000	12.000
Saldo voor wijziging	2.789.158	2.861.585	2.919.220	2.983.850
Lasten wijziging per product				
P-1.1 Bestuurlijke aangelegenheden	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
Baten wijziging per product				
Lasten na wijziging	2.776.158	2.848.585	2.906.220	2.970.850
Baten na wijziging	12.000	12.000	12.000	12.000
Saldo na wijziging	2.764.158	2.836.585	2.894.220	2.958.850
Totalen programma na wijziging				
Lasten na wijziging	3.846.158	3.393.585	3.419.220	3.020.850
Baten na wijziging	12.000	12.000	12.000	12.000
Saldo na wijziging	3.834.158	3.381.585	3.407.220	3.008.850

Toelichting op de wijziging

P-1.03 Grotere betrokkenheid burgers, bedrijven en organisaties bij provinciaal beleid € 248.000,--

Door een budgetoverheveling naar aanleiding van de 2e Bestuursrapportage 2008 ad € 140.000,-- en een budgetoverheveling naar aanleiding van de jaarrekening 2008 ad € 108.000,-- is het totale budget verhoogd met € 248.000,--.

P-1.1 Bestuurlijke aangelegenheden € 25.000,--

Het betreft hier een verschuiving van een gedeelte van het budget ad € 25.000,-- Onderzoek derden naar de salariskostenpost.

PROGRAMMA	PROGRAMMA 2. SAMENLEVING MET SAMENHANG			
	2009	2010	2011	2012
Financieel overzicht prioriteiten				
Lasten voor wijziging	4.948.300	4.630.500	4.165.500	1.000.000
Baten voor wijziging				
Saldo voor wijziging	4.948.300	4.630.500	4.165.500	1.000.000
Lasten wijziging per prioriteit				
P2.01 Kansen voor jeugd en gezin	262.500			
Baten wijziging per prioriteit				
Lasten na wijziging	5.210.800	4.630.500	4.165.500	1.000.000
Baten na wijziging				
Saldo na wijziging	5.210.800	4.630.500	4.165.500	1.000.000
Financieel overzicht producten				
Lasten voor wijziging	57.921.924	58.743.307	59.979.764	59.829.699
Baten voor wijziging	31.719.536	31.708.662	31.714.305	31.720.065
Saldo voor wijziging	26.202.388	27.034.645	28.265.459	28.109.634
Lasten wijziging per product				
P-2.1 Sociale agenda	274.255	274.255	274.255	-225.745
Baten wijziging per product				
P-2.1 Sociale agenda	-225.745	-225.745	-225.745	-225.745
P-2.5 Culturele en Museale agenda				
Lasten na wijziging	58.196.179	59.017.562	60.254.019	59.603.954
Baten na wijziging	31.493.791	31.482.917	31.488.560	31.494.320
Saldo na wijziging	26.702.388	27.534.645	28.765.459	28.109.634
Totalen programma na wijziging				
Lasten na wijziging	63.406.979	63.648.062	64.419.519	60.603.954
Baten na wijziging	31.493.791	31.482.917	31.488.560	31.494.320
Saldo na wijziging	31.913.188	32.165.145	32.930.959	29.109.634

Toelichting op de wijziging

P-2.01 Kansen voor jeugd en gezin €262.500,--
 Naar aanleiding van de jaarrekening 2008 is €262.500,-- overgeheveld.

P-2.1 Sociale agenda (Verhoging lasten €274.255,--; verlaging baten €225.745,--)
 De wijziging in de lasten bestaat uit €500.000,-- ophoging van het budget voor de Sociale agenda uit de Reserve Stimuleringsfonds Drentse projecten. Verder zijn de lasten verlaagd met €225.745,-- bijdrage aan de voorziening Jeugdzorg.
 Deze verlaging is op de post Later te besteden middelen Jeugdzorg weer zichtbaar gemaakt.

PROGRAMMA	PROGRAMMA 3. RUIMTE EN BEREIKBAARHEID			
	2009	2010	2011	2012
Financieel overzicht prioriteiten				
Lasten voor wijziging	704.500	704.500	511.500	
Baten voor wijziging				
Saldo voor wijziging	704.500	704.500	511.500	
Lasten wijziging per prioriteit				
P3.02 Tegengaan (verdere) verrommeling landschap	400.000			
Baten wijziging per prioriteit				
Lasten na wijziging	1.104.500	704.500	511.500	
Baten na wijziging				
Saldo na wijziging	1.104.500	704.500	511.500	
Financieel overzicht producten				
Lasten voor wijziging	84.359.085	82.397.013	80.660.783	69.936.004
Baten voor wijziging	44.383.379	45.767.874	42.014.526	41.048.468
Saldo voor wijziging	39.975.706	36.629.139	38.646.257	28.887.536
Lasten wijziging per product				
P-3.0 Verkeer	1.944.045			
P-3.1 Beheer en onderhoud wegen	1.200.000			1
P-3.2 Beheer en onderhoud vaarwegen	346.000			
P-3.3 Vervoer	1.252.000			
P-3.4 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	-23	-23	-23	-23
P-3.5 Stedelijke ontwikkeling	785.683			
Baten wijziging per product				
P-3.0 Verkeer	-618.000			
P-3.1 Beheer en onderhoud wegen				
P-3.2 Beheer en onderhoud vaarwegen				
P-3.3 Vervoer	1.252.000			
P-3.5 Stedelijke ontwikkeling	358.408			
Lasten na wijziging	89.886.790	82.396.990	80.660.760	69.935.982
Baten na wijziging	45.375.787	45.767.874	42.014.526	41.048.468
Saldo na wijziging	44.511.003	36.629.116	38.646.234	28.887.514
Totalen programma na wijziging				
Lasten na wijziging	90.991.290	83.101.490	81.172.260	69.935.982
Baten na wijziging	45.375.787	45.767.874	42.014.526	41.048.468
Saldo na wijziging	45.615.503	37.333.616	39.157.734	28.887.514

Toelichting op de wijziging

P-3.02 Tegengaan (verder) verrommeling landschap

Naar aanleiding van de 2e Bestuursrapportage 2008 is € 400.000,-- overgeheveld.

Verhoging lasten met € 5.527.705,--

Deze wijziging bestaat uit:

Onderhoud en verbeteringswerken N34

Verwacht wordt dat het geraamde budget ad € 7 miljoen voor onderhoud en verbeteringswerken N34 te laag zal zijn. In deze wijziging wordt daarom het budget verhoogd met € 2.562.045,--. Dit bedrag komt ten laste van de hiervoor gevormde Reserve N34.

€ 2.562.045,--

Overheveling Reconstructie van de N 919

€ 1.200.000,--

Bijdragen in kader ISV-2

Het te besteden budget wordt verhoogd met de bijdrage van VROM

€ 358.408,--

Aanpassen administratie aan verdeelbesluit BDU

€ 634.000,--

Overheveling Onderhoud Hoogeveensche Vaart en oeverproject te Coevorden

€ 346.000,--

Overheveling stads- en dorpsvernieuwing /ISV

€ 427.275,--

Overige

-/- € 23,--

€ 5.527.705,--

Verhoging baten met € 992.408,--

De verhoging bestaat uit:

€ 358.408,-- naar aanleiding van de 2e Bestuursrapportage 2008 wordt de bijdrage van VROM opgenomen in de begroting; deze wijziging is hier een gevolg van.

€ 618.000,-- Met deze wijziging worden de gevolgen van het verwerken van het Verdeelbesluit BDU verwerkt in de administratie.

PROGRAMMA	PROGRAMMA 4 KENNIS WÉRKT			
	2009	2010	2011	2012
Financieel overzicht prioriteiten				
Lasten voor wijziging	1.355.000	1.355.000	1.330.000	
Baten voor wijziging				
Saldo voor wijziging	1.355.000	1.355.000	1.330.000	
Lasten wijziging per prioriteit				
P4.02 Kennisontwikkeling en goede aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt	433.806			
Baten wijziging per prioriteit				
P4.02 Kennisontwikkeling en goede aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt	100.000			
Lasten na wijziging	1.788.806	1.355.000	1.330.000	
Baten na wijziging	100.000			
Saldo na wijziging	1.688.806	1.355.000	1.330.000	
Financieel overzicht producten				
Lasten voor wijziging	3.298.883	2.675.273	3.038.873	3.080.553
Baten voor wijziging	6.731.970	6.732.570	6.733.180	6.733.800
Saldo voor wijziging	-3.433.087	-4.057.297	-3.694.307	-3.653.247
Lasten wijziging per product				
P-4.0 Economie	300.000			
Baten wijziging per product				
Lasten na wijziging	3.598.883	2.675.273	3.038.873	3.080.553
Baten na wijziging	6.731.970	6.732.570	6.733.180	6.733.800
Saldo na wijziging	-3.133.087	-4.057.297	-3.694.307	-3.653.247
Totalen programma na wijziging				
Lasten na wijziging	5.387.689	4.030.273	4.368.873	3.080.553
Baten na wijziging	6.831.970	6.732.570	6.733.180	6.733.800
Saldo na wijziging	-1.444.281	-2.702.297	-2.364.307	-3.653.247

Toelichting op de wijziging

P.4.02 Kennis ontwikkeling en goede aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

Kennisontwikkeling en goede aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt € 433.806,--

Conform de jaarrekening 2008 is € 333.806,-- overgeheveld van het budget 2008 naar 2009. Van het Ministerie van VROM is een bijdrage van € 100.000,-- ontvangen voor dit project. Dit is zowel aan de baten- als aan de lastenzijde geraamd.

De lasten zijn verhoogd met € 300.000,-- zijnde een overheveling van het budget 2008 naar 2009 voor Integraal Internetplatform Drenthe.

PROGRAMMA	PROGRAMMA 5. LEEFOMGEVING			
	2009	2010	2011	2012
Financieel overzicht prioriteiten				
Lasten voor wijziging	12.535.250	11.540.250	12.075.750	1.228.750
Baten voor wijziging				
Saldo voor wijziging	12.535.250	11.540.250	12.075.750	1.228.750
Lasten wijziging per prioriteit				
P3.02 Tegengaan (verdere) verrommeling landschap				
P5.07 Actualisering bodemkaart	125.000			
P5.11 Taakstelling waterbedrijven	-500.000	-500.000	-500.000	-500.000
P5.13 Uitwerking klimaat en energiebeleid	713.400			
P5.14 Uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit			75.000	
P5.16 Inpassing veranderende EU- en nationale wetgeving	280.000			
P5.18 Uitwerken aanbevelingen symposium "Samen werken aan natuur en landschap in Drenthe"	40.000			
Baten wijziging per prioriteit				
Lasten na wijziging	13.193.650	11.040.250	11.650.750	728.750
Baten na wijziging				
Saldo na wijziging	13.193.650	11.040.250	11.650.750	728.750
Financieel overzicht producten				
Lasten voor wijziging	61.122.197	81.641.449	81.606.051	81.627.446
Baten voor wijziging	49.357.801	70.191.040	70.119.790	70.024.790
Saldo voor wijziging	11.764.396	11.450.409	11.486.261	11.602.656
Lasten wijziging per product				
P-5.0 Waterhuishouding	16.410	27.270	37.590	40.750
P-5.2 Bodem	-85.627			
P-5.5 Natuur en Landschap	-934.533	-930.273	-957.016	-984.410
P-5.6 Plattelandsontwikkeling (pMJP)	953.563	949.233	975.906	1.003.230
Baten wijziging per product				
P-5.2 Bodem	-1.062.082	-500.000	-500.000	-500.000
P-5.3 Vergunningverlening	-45.378	-45.378	-45.378	-45.378
P-5.5 Natuur en Landschap	23.000	23.000	23.000	23.000
Lasten na wijziging	61.072.010	81.687.679	81.662.531	81.687.016

Baten na wijziging	48.273.341	69.668.662	69.597.412	69.502.412
Saldo na wijziging	12.798.669	12.019.017	12.065.119	12.184.604
Totalen programma na wijziging				
Lasten na wijziging	74.265.660	92.727.929	93.313.281	82.415.766
Baten na wijziging	48.273.341	69.668.662	69.597.412	69.502.412
Saldo na wijziging	25.992.319	23.059.267	23.715.869	12.913.354

Toelichting op de wijziging

Prioriteiten

P 5.07 Actualisering bodemkaart

Het budget wordt verhoogd met € 125.000,-- dit als gevolg van een budgetoverheveling naar aanleiding van de 2e Bestuursrapportage 2008.

P 5.11 Taakstelling waterbedrijven

De oorspronkelijke afspraak dat de waterleidingmaatschappijen € 500.000,-- per jaar zouden bijdragen aan de bescherming van het grondwater is achterhaald. Zowel aan de lasten- als aan de batenzijde (geen prioriteit) wordt dit bedrag afgeraamd. Het is overigens een doorwerking van de 2e Bestuursrapportage 2008.

P 5.13 Uitwerking klimaat en energiebeleid

Het budget wordt verhoogd met € 713.400,-- dit als gevolg van een budgetoverheveling naar aanleiding van de jaarrekening.

P 5.16 Inpassing veranderende EU- en nationale wetgeving

Naar aanleiding van de 2e Bestuursrapportage is € 80.000,-- overgeheveld en naar aanleiding van de jaarrekening over 2008 is € 200.000,-- overgeheveld van het budget.

P 5.18 Uitwerken aanbevelingen symposium Samenwerken aan natuur en landschap in Drenthe.

Conform de 2e Bestuursrapportage over 2008 is € 40.000,-- overgeheveld van het budget 2008 naar het budget 2009.

Overige wijzigingen

P 5.0 Waterhuishouding

De lasten op P5.0 zijn met € 16.410,-- verhoogd als gevolg van de doorwerking 2e Bestuursrapportage 2008. Het gaat hier om de kosten voor muskusratten- en beverrattenbestrijding.

P 5.2 Bodem

Verhoging van het budget sanering gasfabrieken met € 476.455,-- betreft een overheveling naar aanleiding van de 2e Bestuursrapportage 2008.

Budget Kosten uitvoering bodemsaneringsprogramma € 562.082,--

Het budget voor de post Kostenuitvoering bodembescherming was te hoog begroot. Dit heeft tot gevolg dat kosten en baten lager geraamd moeten worden. De eerder ontvangen rijksmiddelen bestemd voor bodemsanering worden door deze wijziging verantwoord op de daarvoor bestemde budgetten.

P 5.5 Natuur en landschap en P 5.6 Plattelandsontwikkeling

Het budget ad € 953.563,- is verplaatst van 3620804 Stichting Landschapsbeheer Drenthe (P 5.5) naar 3621003 Stichting Landschapsbeheer Drenthe (P 5.6) € 40.000,-. Het betreft hier een overheveling naar aanleiding van de 2e Bestuursrapportage 2008 voor het budget Uitwerken aanbevelingen symposium Samenwerken aan natuur en landschap in Drenthe.

Baten wijziging per product

P 5.2 Het budget ad € 562.082,- voor de post Kostenuitvoering bodembescherming was te hoog begroot. Dit heeft tot gevolg dat kosten en baten lager geraamd moeten worden. De eerder ontvangen rijksmiddelen bestemd voor bodemsanering worden door deze wijziging verantwoord op de daarvoor bestemde budgetten.

De oorspronkelijke afspraak dat de waterleidingmaatschappijen € 500.000,- per jaar zouden bijdragen aan de bescherming van het grondwater is achterhaald. Zowel aan de lasten- als aan de batenzijde (geen prioriteit) wordt dit bedrag afgeraamd. Het is overigens een doorwerking van de 2e Bestuursrapportage 2008.

P 5.3 Vergunningverlening

In 2006 is voor de laatste keer een bijdrage ontvangen in het kader van het luchtkwaliteitonderzoek. Deze bijdrage kan structureel worden afgeraamd.

P 5.5 Natuur en Landschap

Er was geen rekening gehouden met een raming van kosten en opbrengsten van het Landelijk meetnet Flora. Voorgesteld wordt zowel aan de lasten- als aan de batenzijde hierover een bedrag van € 23.000,- te ramen.

PROGRAMMA	PROGRAMMA 6. MIDDELEN			
	2009	2010	2011	2012
Financieel overzicht prioriteiten				
Lasten voor wijziging	1.825.000	719.750	964.342	150.000
Baten voor wijziging				
Saldo voor wijziging	1.825.000	719.750	964.342	150.000
Lasten wijziging per prioriteit				
P6.01 Organisatieontwikkeling	2.700.000			
P6.02 Digitalisering	850.000			
P6.04 Proceskosten	300.000			
Baten wijziging per prioriteit				
Lasten na wijziging	5.675.000	719.750	964.342	150.000
Baten na wijziging				
Saldo na wijziging	5.675.000	719.750	964.342	150.000
Financieel overzicht producten				
Lasten voor wijziging	22.789.777	13.642.328	13.245.522	17.972.218
Baten voor wijziging	169.228.596	155.970.012	160.896.807	141.570.116
Saldo voor wijziging	-146.438.819	-142.327.684	-147.651.285	-123.597.898
Lasten wijziging per product				
P-6.1 Reserve mutaties	2.106.941	1.673.831	1.738.572	2.413.666
Baten wijziging per product				
P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen	2.141.874	1.720.051	1.795.583	2.473.631
P-6.1 Reserve mutaties	12.527.481	500.000	1.106.000	
Lasten na wijziging	24.896.718	15.316.159	14.984.094	20.385.884
Baten na wijziging	183.897.951	158.190.063	163.798.390	144.043.747
Saldo na wijziging	-159.001.233	-142.873.904	-148.814.296	-123.657.863
Totalen programma na wijziging				
Lasten na wijziging	30.571.718	16.035.909	15.948.436	20.535.884
Baten na wijziging	183.897.951	158.190.063	163.798.390	144.043.747
Saldo na wijziging	-153.326.233	-142.154.154	-147.849.954	-123.507.863

Toelichting op de wijziging

Prioriteit P 6.01 Organisatieontwikkeling

Naar aanleiding van 2e Bestuursrapportage 2008 is € 800.000,- overgeheveld en naar aanleiding van de jaarrekening over 2008 is € 1.900.000,- aan budget overgeheveld naar 2009.

P 6.02 Digitalisering

Naar aanleiding van de 2e Bestuursrapportage is € 850.000,- aan budget voor digitalisering overgeheveld.

P 6.04 Proceskosten

Er is € 175.000,- overgeheveld aan proceskosten conform de 2e Bestuursrapportage 2008. Naar aanleiding van de jaarrekening is € 25.000,- overgeheveld voor Kansen voor de Zuidas en € 100.000,- Proceskosten ontwerpogaven Leek-Roden.

Overige wijzigingen Lasten wijziging op reserve mutaties € 2.106.941,-

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd		€
3020102	Hogere uitkering Provinciefonds	2.141.874,-
3060101	Hogere kosten automatische gegevensverwerking	7.340,-
3060101	Verlaging budget schrijf- en bureaubehoeften	- 10.200,-
3060101	Verlaging budget zelfbescherming	- 10.000,-
3060101	Lagere huuropbrengst	2.000,-
3060101	Lager kosten mobiele kantoreenheden	- 18.000,-
3060101	Lagere portkosten (faxkosten)	- 16.960,-
3060101	Hoger budget Reis- en verblijfkosten WK	22.958,-
3420101	Kosten muskusrattenbestrijding	- 1.900,-
3420101	Kosten beverratbestrijding	18.310,-
3550301	Vervallen bijdrage van derden in apparaatskosten	45.378,-
3900106	Vervallen subsidie Veren. Land, water en Ruimte	- 23,-
3620905	Onderhoud bos- en natuurterreinen	- 3.330,-
3620905	Zakelijke lasten bos en natuurterreinen	- <u>640,-</u>
		- 2.106.941,-

P 6.0 Financiering algemene dekkingsmiddelen

Op basis van de septembercirculaire 2008 is de algemene uitkering Provinciefonds herberekend. Deze herberekening heeft geleid tot een hogere uitkering van het Provinciefonds. Dit heeft voor 2009 een voordeel van € 2.141.874,- tot gevolg.

P 6.1 Reserve mutaties

De mutaties kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bijdrage van de Saldireserve	9.465.436,-
Bijdrage van Reserve Stimuleringsfonds Drentse projecten	500.000,-
Bijdrage van Reserve N34	<u>2.562.045,-</u>
	12.527.481,-

Bijlage 3, 2e Begrotingswijziging 2009

Specificatie nadeel 1e Bestuursrapportage 2009

	2009	2010	2011	2012
Kosten statenexcursies	9.480	9.480	9.480	9.480
Instandhouding kwaliteit archiefinspecties	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Vuelta	-250.000	0	0	0
Actieprogramma Cultuurbereik/Regeling Cultuurparticipatie 2009-2012	-298.118	-298.118	-298.118	-298.118
Grondaankoop N34	-63.000			
Rente BDU-middelen	-748.521			
Profileren Drenthe in Noordelijke Ontwikkelingsas	25.000	25.000	0	0
Proceskosten economie	-17.000	-17.000	-17.000	-17.000
Proceskosten Kompas	-58.000	-58.000	-58.000	-58.000
Kosten uitvoering samenwerkingsovereenkomst NHI	32.300	32.300	32.300	32.300
Regional Framework operation Hanse Passage	17.700	17.700	17.700	17.700
Uitvoeringsprogramma Runde		-275.000		
Bufferzone Bargerveen		-1.150.000	-500.000	-225.000
IVN-Consulentschap	-452			
Leren voor Duurzaamheid	-107.255			
Bescherming aardkundige waarden/bodemarchief	-44.000			
Kosten monitoring gebiedenbeleid	-36.100	-36.100	-36.100	-36.100
Pensioenpremies ABP	-166.000	-667.000	-667.000	-667.000
Pseudopremies	-485.000	-485.000	-485.000	-485.000
Proceskosten Ruimtelijke ordening	100.000			
PPvM Proceskosten	-313.000	-315.000	-159.000	
Digitalisering	993.200	-752.800	-240.400	
MRB	124.000	-337.000	-837.000	-1.356.000
Afrekening Provinciefonds 2008	675.789			
Vervallen stelpost nettering pf-uitkering	516.560	516.560	516.560	516.560
Rente van belegd kasgeld	-3.000.000	-2.500.000	-2.000.000	-1.500.000
Totaal	-3.112.417	-6.309.978	-4.741.578	-4.086.178

RECAPITULATIE 2E WIJZIGING BEGROTING 2009

Prioriteiten	2009	2010	2011	2012
P2.04 Kansen voor welzijn en zorg: sociale samenhang en participatie	-110.000	-50.000	-78.000	
P4.02 Kennisontwikkeling en goede aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt				
P4.03 Profileren Drenthe in Noordelijke Ontwikkelingsas	-25.000	-25.000		
P5.02 Grote stap zetten in bestrijding van verdroging in gebieden met hoogste prioriteit				
P5.23 Vitaal Platteland				
P6.02 Digitalisering	-993.200	752.800	240.400	
P6.04 Proceeskosten	213.000	315.000	159.000	
	-915.200	992.800	321.400	0

Producten	2009	2010	2011	2012
P-1.0 Provinciale staten	-9.480	-9.480	-9.480	-9.480
P-1.1 Bestuurlijke aangelegenheden	-31.680	-31.510	-31.340	-31.167
P-2.1 Sociale agenda	1.212.000	-481.000	-481.000	
P-2.5 Culturele en Museale agenda	390.695	390.695	390.695	390.695
P-3.0 Verkeer	534.291			
P-3.1 Beheer en onderhoud wegen	-890.543			
P-3.2 Beheer en onderhoud vaarwegen	975.543			
P-3.3 Vervoer	214.230			
P-3.5 Stedelijke ontwikkeling	-22.000			
P-4.0 Economie	3.136.088	25.000	25.000	25.000
P-4.1 Toerisme en recreatie	1.000.000			
P-5.2 Bodem	44.000			
P-5.4 Handhaving				
P-5.5 Natuur en Landschap	1.332.073	1.339.128	1.281.238	1.270.564
P-5.6 Plattelandsontwikkeling (pMJP)	-1.188.266	121.972	-745.138	-1.009.464
P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen	2.293.754	3.431.373	3.431.203	3.450.030
P-6.1 Reserve mutaties	-8.075.505	-5.778.978	-4.182.578	-4.086.178
	915.200	-992.800	-321.400	0

PROGRAMMA

PROGRAMMA 1. DE PROVINCIE DOËT ERTOE!

	2009	2010	2011	2012
Financieel overzicht prioriteiten				
Lasten voor wijziging	1.070.000	545.000	513.000	50.000
Baten voor wijziging				
Saldo voor wijziging	1.070.000	545.000	513.000	50.000
Lasten wijziging per prioriteit				
Baten wijziging per prioriteit				
Lasten na wijziging	1.070.000	545.000	513.000	50.000
Baten na wijziging				
Saldo na wijziging	1.070.000	545.000	513.000	50.000
Financieel overzicht producten				
Lasten voor wijziging	2.776.158	2.848.585	2.906.220	2.970.850
Baten voor wijziging	12.000	12.000	12.000	12.000
Saldo voor wijziging	2.764.158	2.836.585	2.894.220	2.958.850
Lasten wijziging per product				
P-1.0 Provinciale staten	-9.480	-9.480	-9.480	-9.480
P-1.1 Bestuurlijke aangelegenheden	-31.680	-31.510	-31.340	-31.167
Baten wijziging per product				
Lasten na wijziging	2.734.998	2.807.595	2.865.400	2.930.203
Baten na wijziging	12.000	12.000	12.000	12.000
Saldo na wijziging	2.722.998	2.795.595	2.853.400	2.918.203
Totalen programma na wijziging				
Lasten na wijziging	3.804.998	3.352.595	3.378.400	2.980.203
Baten na wijziging	12.000	12.000	12.000	12.000
Saldo na wijziging	3.792.998	3.340.595	3.366.400	2.968.203

PROGRAMMA	PROGRAMMA 2. SAMENLEVING MET SAMENHANG			
	2009	2010	2011	2012
Financieel overzicht prioriteiten				
Lasten voor wijziging	5.210.800	4.630.500	4.165.500	1.000.000
Baten voor wijziging				
Saldo voor wijziging	5.210.800	4.630.500	4.165.500	1.000.000
Lasten wijziging per prioriteit				
P2.04 Kansen voor welzijn en zorg: sociale samenhang en participatie	-110.000	-50.000	-78.000	
Baten wijziging per prioriteit				
Lasten na wijziging	5.100.800	4.580.500	4.087.500	1.000.000
Baten na wijziging				
Saldo na wijziging	5.100.800	4.580.500	4.087.500	1.000.000
Financieel overzicht producten				
Lasten voor wijziging	58.196.179	59.017.562	60.254.019	59.603.954
Baten voor wijziging	31.493.791	31.482.917	31.488.560	31.494.320
Saldo voor wijziging	26.702.388	27.534.645	28.765.459	28.109.634
Lasten wijziging per product				
P-2.1 Sociale agenda	4.106.873	-481.000	-481.000	
P-2.5 Culturele en Museale agenda	807.986	302.825	302.825	302.825
Baten wijziging per product				
P-2.1 Sociale agenda	2.894.873			
P-2.5 Culturele en Museale agenda	417.291	-87.870	-87.870	-87.870
Lasten na wijziging	63.111.038	58.839.387	60.075.844	59.906.779
Baten na wijziging	34.805.955	31.395.047	31.400.690	31.406.450
Saldo na wijziging	28.305.083	27.444.340	28.675.154	28.500.329
Totalen programma na wijziging				
Lasten na wijziging	68.211.838	63.419.887	64.163.344	60.906.779
Baten na wijziging	34.805.955	31.395.047	31.400.690	31.406.450
Saldo na wijziging	33.405.883	32.024.840	32.762.654	29.500.329

PROGRAMMA	PROGRAMMA 3. RUIMTE EN BEREIKBAARHEID			
	2009	2010	2011	2012
Financieel overzicht prioriteiten				
Lasten voor wijziging	1.104.500	704.500	511.500	
Baten voor wijziging				
Saldo voor wijziging	1.104.500	704.500	511.500	
Lasten wijziging per prioriteit				
Baten wijziging per prioriteit				
Lasten na wijziging	1.104.500	704.500	511.500	
Baten na wijziging				
Saldo na wijziging	1.104.500	704.500	511.500	
Financieel overzicht producten				
Lasten voor wijziging	89.886.790	82.396.990	80.660.760	69.935.982
Baten voor wijziging	45.375.787	45.767.874	42.014.526	41.048.468
Saldo voor wijziging	44.511.003	36.629.116	38.646.234	28.887.514
Lasten wijziging per product				
P-3.0 Verkeer	980.554			
P-3.1 Beheer en onderhoud wegen	-890.543			
P-3.2 Beheer en onderhoud vaarwegen	975.543			
P-3.3 Vervoer	214.230			
P-3.5 Stedelijke ontwikkeling	45.000			
Baten wijziging per product				
P-3.0 Verkeer	446.263			
P-3.5 Stedelijke ontwikkeling	67.000			
Lasten na wijziging	91.211.574	82.396.990	80.660.760	69.935.982
Baten na wijziging	45.889.050	45.767.874	42.014.526	41.048.468
Saldo na wijziging	45.322.524	36.629.116	38.646.234	28.887.514
Totalen programma na wijziging				
Lasten na wijziging	92.316.074	83.101.490	81.172.260	69.935.982
Baten na wijziging	45.889.050	45.767.874	42.014.526	41.048.468
Saldo na wijziging	46.427.024	37.333.616	39.157.734	28.887.514

PROGRAMMA	PROGRAMMA 4 KENNIS WÉRKT			
	2009	2010	2011	2012
Financieel overzicht prioriteiten				
Lasten voor wijziging	1.788.806	1.355.000	1.330.000	
Baten voor wijziging	100.000			
Saldo voor wijziging	1.688.806	1.355.000	1.330.000	
Lasten wijziging per prioriteit				
P4.02 Kennisontwikkeling en goede aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt				
P4.03 Profileren Drenthe in Noordelijke Ontwikkelingsas	-25.000	-25.000		
Baten wijziging per prioriteit				
Lasten na wijziging	1.763.806	1.330.000	1.330.000	
Baten na wijziging	100.000			
Saldo na wijziging	1.663.806	1.330.000	1.330.000	
Financieel overzicht producten				
Lasten voor wijziging	3.598.883	2.675.273	3.038.873	3.080.553
Baten voor wijziging	6.731.970	6.732.570	6.733.180	6.733.800
Saldo voor wijziging	-3.133.087	-4.057.297	-3.694.307	-3.653.247
Lasten wijziging per product				
P-4.0 Economie	4.936.088	25.000	25.000	25.000
P-4.1 Toerisme en recreatie	1.000.000			
Baten wijziging per product				
P-4.0 Economie	1.800.000			
Lasten na wijziging	9.534.971	2.700.273	3.063.873	3.105.553
Baten na wijziging	8.531.970	6.732.570	6.733.180	6.733.800
Saldo na wijziging	1.003.001	-4.032.297	-3.669.307	-3.628.247
Totalen programma na wijziging				
Lasten na wijziging	11.298.777	4.030.273	4.393.873	3.105.553
Baten na wijziging	8.631.970	6.732.570	6.733.180	6.733.800
Saldo na wijziging	2.666.807	-2.702.297	-2.339.307	-3.628.247

PROGRAMMA	PROGRAMMA 5. LEEFOMGEVING			
	2009	2010	2011	2012
Financieel overzicht prioriteiten				
Lasten voor wijziging	13.193.650	11.040.250	11.650.750	728.750
Baten voor wijziging				
Saldo voor wijziging	13.193.650	11.040.250	11.650.750	728.750
Lasten wijziging per prioriteit				
P5.02 Grote stap zetten in bestrijding van verdroging in gebieden met hoogste prioriteit				
P5.23 Vitaal Platteland				
Baten wijziging per prioriteit				
Lasten na wijziging	13.193.650	11.040.250	11.650.750	728.750
Baten na wijziging				
Saldo na wijziging	13.193.650	11.040.250	11.650.750	728.750
Financieel overzicht producten				
Lasten voor wijziging	61.072.010	81.687.679	81.662.531	81.687.016
Baten voor wijziging	48.273.341	69.668.662	69.597.412	69.502.412
Saldo voor wijziging	12.798.669	12.019.017	12.065.119	12.184.604
Lasten wijziging per product				
P-5.2 Bodem	84.000			
P-5.4 Handhaving	40.808			
P-5.5 Natuur en Landschap	1.332.073	1.339.128	1.281.238	1.270.564
P-5.6 Plattelandsontwikkeling (pMJP)	5.344.366	121.972	-745.138	-1.009.464
Baten wijziging per product				
P-5.2 Bodem	40.000			
P-5.4 Handhaving	40.808			
P-5.6 Plattelandsontwikkeling (pMJP)	6.532.632			
Lasten na wijziging	67.873.257	83.148.779	82.198.631	81.948.116
Baten na wijziging	54.886.781	69.668.662	69.597.412	69.502.412
Saldo na wijziging	12.986.476	13.480.117	12.601.219	12.445.704
Totalen programma na wijziging				
Lasten na wijziging	81.066.907	94.189.029	93.849.381	82.676.866
Baten na wijziging	54.886.781	69.668.662	69.597.412	69.502.412
Saldo na wijziging	26.180.126	24.520.367	24.251.969	13.174.454

PROGRAMMA	PROGRAMMA 6. MIDDELEN			
	2009	2010	2011	2012
Financieel overzicht prioriteiten				
Lasten voor wijziging	5.675.000	719.750	964.342	150.000
Baten voor wijziging				
Saldo voor wijziging	5.675.000	719.750	964.342	150.000
Lasten wijziging per prioriteit				
P6.02 Digitalisering	-993.200	752.800	240.400	
P6.04 Proceskosten	213.000	315.000	159.000	
Baten wijziging per prioriteit				
Lasten na wijziging	4.894.800	1.787.550	1.363.742	150.000
Baten na wijziging				
Saldo na wijziging	4.894.800	1.787.550	1.363.742	150.000
Financieel overzicht producten				
Lasten voor wijziging	24.896.718	15.316.159	14.984.094	20.385.884
Baten voor wijziging	183.897.951	158.190.063	163.798.390	144.043.747
Saldo voor wijziging	-159.001.233	-142.873.904	-148.814.296	-123.657.863
Lasten wijziging per product				
P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen	465.138			
P-6.1 Reserve mutaties	-3.964.417	-5.778.978	-4.182.578	-4.086.178
Baten wijziging per product				
P-6.0 Financiering en algemene dekkingsmiddelen	-1.683.651	-2.320.440	-2.320.440	-2.339.440
P-6.1 Reserve mutaties	4.111.088			
Lasten na wijziging	21.397.439	9.537.181	10.801.516	16.299.706
Baten na wijziging	186.325.388	155.869.623	161.477.950	141.704.307
Saldo na wijziging	-164.927.949	-146.332.442	-150.676.434	-125.404.601
Totalen programma na wijziging				
Lasten na wijziging	26.292.239	11.324.731	12.165.258	16.449.706
Baten na wijziging	186.325.388	155.869.623	161.477.950	141.704.307
Saldo na wijziging	-160.033.149	-144.544.892	-149.312.692	-125.254.601